Roditeljska mišljenja i iskustva o savjetodavnoj podršci odgajatelja u primjeni razvojne biblioterapije

Babić, Silvia

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Rijeci, Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:189:870855

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

Repository of the University of Rijeka, Faculty of Teacher Education - FTERI Repository

zir.nsk.hr

DIGITALNA KNJIŽNICA

Image not found or type unknown

SVEUČILIŠTE U RIJECI

UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Silvia Babić

Roditeljska mišljenja i iskustva o savjetodavnoj podršci odgajatelja u primjeni razvojne biblioterapije

DIPLOMSKI RAD

Rijeka, 2019.

SVEUČILIŠTE U RIJECI

UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Diplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Roditeljska mišljenja i iskustva o savjetodavnoj podršci odgajatelja u primjeni razvojne biblioterapije

DIPLOMSKI RAD

Predmet: Savjetovanje

Mentor: izv.prof.dr.sc. Sanja Skočić Mihić

Student: Silvia Babić

Matični broj: 0244008822

U Rijeci,

srpanj, 2019.

ZAHVALE

Ponajprije bih se željela zahvaliti svojoj mentorici izv.prof.dr.sc. Sanji Skočić Mihić na svoj pruženoj pomoći, podršci i savjetima tijekom pisanja diplomskoga rada. Zahvaljujem i svojoj kolegici Ines Vrsalović Nardelli na kvalitetnoj suradnji u provođenju istraživačkoga dijela diplomskoga rada.

Hvala mojoj obitelji i prijateljicama na bezuvjetnoj podršci tijekom cijeloga akademskoga rada, a posebno tijekom pisanja ovoga diplomskoga rada.

Veliko hvala svim roditeljima na ukazanoj dobroj volji za sudjelovanjem u istraživanju. Hvala ravnateljici i odgajateljicama Dječjeg vrtića Bakar na potpori u realizaciji fakultetskih obveza i pisanja diplomskoga rada.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da sam diplomski rad izradila samostalno, uz preporuke i savjetovanje s mentorom. U izradi rada pridržavala sam se Uputa za izradu diplomskog rada i poštivala odredbe Etičkog kodeksa za studente/studentice Sveučilišta u Rijeci o akademskom poštenju.

_____

SAŽETAK

Suvremeno roditeljstvo je povezano s različitim izazovima zbog čega se od ustanova ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja očekuje pružanje podrške i pomoći. Odgajatelji pružaju savjetodavnu podršku roditeljima u odgoju njihovog djeteta, a jedan od oblika je savjetovanje roditelja u izboru primjerene dječje literature prema potrebama djeteta, što se opisuje kao metoda primjene razvojne biblioterapije. Cilj ovoga rada bio je ispitati roditeljska iskustva i mišljenja o savjetodavnoj podršci odgajatelja u primjeni razvojne biblioterapije.

Provedeno je istraživanje u kojemu je sudjelovalo 283 roditelja djece rane i predškolske dobi iz dvije županije, Grad Zagreb i Primorsko-goranska županija. Za potrebe ovoga istraživanja konstruiran je mjerni instrument koji je ispitivao roditeljska iskustva o utjecaju primjene priča i slikovnica na ponašanje djeteta i mišljenja o učestalosti i potrebama za savjetodavnom podrškom odgajatelja u primjeni dječje literature.

Dobiveni rezultati pokazali su kako roditelji tjedno čitaju priče i slikovnice, dok mjesečno kupuju slikovnice. Procijenili su da im odgajatelji rijetko preporučuju priče i slikovnice i kako oni rijetko pitaju odgajatelja za pomoć oko odabira slikovnice za svoje dijete. Nadalje, roditelji se u većoj mjeri slažu da primjena priča i slikovnica u odgoju djeteta ima pozitivne učinke na njegov razvoj i ponašanje. Roditeljska potreba za savjetodavnom podrškom odgajatelja u primjeni dječje literature statistički je značajno veća od dostupne podrške.

Zaključno, ovo pionirsko istraživanje daje vrijedan doprinos u razumijevanju potreba roditelja za savjetodavnom podrškom odgajatelja u primjeni dječje literature koja je još uvijek nedovoljno zastupljena. Ključno je osvijestiti i educirati odgajatelje o mogućnostima i značaju primjene razvojne biblioterapije u odgoju djeteta kako bi mogli pružiti savjetodavnu podršku roditeljima u primjeni dječje literature primjerene potrebama djeteta, primjerice regulaciji ponašanja, razumijevanju emocija i slično.

Ključne riječi: razvojna biblioterapija, savjetodavna podrška, roditelji, odgajatelji, regulacija ponašanja

ABSTRACT

Modern parenting is associated with various challenges, which is why the institution of early and pre-school education is expected to provide support and assistance. Educators provide counseling support to parents in their child's upbringing and one of the forms is counseling parents to choose appropriate child literature according to the needs of the child (developmental bibliotherapy). The aim of this paper was to examine parental experiences and opinions on advisory support of educators in the application of developmental bibliotherapy.

A survey was conducted involving 283 parents of early and pre-school children from two counties, the City of Zagreb and the Primorsko-Goranska County. For the purpose of this research, a measuring instrument was constructed that investigated the parental experiences of the effect of stories and pictures on the behavior of the child and the frequency and the need for counseling support of educators in the application of children's literature.

The obtained results show that parents read stories and picture books weekly, while buying picture books every month. They estimated that educators rarely recommend stories and picture books and they rarely ask the educator to help pick a picture book for their child. Furthermore, parents largely agree that the use of stories and picture books in child rearing has positive effects on its development and behavior. The parental need for advisory support of educators in the use of children's literature is statistically significantly higher than the available support.

In conclusion, this pioneering study provides a valuable contribution to understanding parents' needs for advisory support of educators in the case of children's literature that is still insufficiently represented. A key role is to alert and educate educators about the possibilities and importance of using child developmental bibliotherapy in order to provide counseling support to parents in applying child literature appropriate to the child's needs, such as behavioral regulation, emotional understanding, and the like.

Key words: developmental bibliotherapy, counseling support, parents, educators, behavioral regulation

SADRŽAJ

1. UVOD 2

1.1. Biblioterapija 3

1.1.1. Razvojna biblioterapija 4

1.1.2. Utjecaj priča na ponašanje djeteta 9

1.2. Savjetodavna podrška odgajatelja 11

1.2.1. Savjetodavna podrška odgajatelja u primjeni razvojne biblioterapije 14

1.3. Pregled istraživanja 16

2. SVRHA, CILJ I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA 20

3. METODA ISTRAŽIVANJA 23

3.1. Uzorak ispitanika 23

3.2. Mjerni instrument 23

3.3. Način prikupljanja podataka 26

3.4. Metoda obrade podataka 26

4. REZULTATI I RASPRAVA 27

4.1. Učestalost roditeljske uključenosti u čitanje i kupovanje priča i slikovnica 27

4.2. Roditeljska procjena razine dostupnih informacija o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice 28

4.2.1. Razlike u roditeljskoj procjeni o dostupnim informacijama o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice u odnosu na nezavisne varijable istraživanja 29

4.3. Iskustva roditelja o dobrobiti primjene priče u razvoju djeteta 32

4.3.1. Razlike u iskustvima roditelja o dobrobiti primjene priča u razvoju djeteta u odnosu na nezavisne varijable 34

4.4. Dostupna i potrebna savjetodavna podrška odgajatelja roditeljima u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta 36

4.4.1. Razlike u roditeljskoj percepciji dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta 39

4.4.2. Razlike u roditeljskoj percepciji dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta u odnosu na nezavisne varijable istraživanja 39

4.5. Interkorelacije među faktorima i njihova korelacija s dobi i godinama boravka djeteta u vrtiću 42

4.6. Iskustva roditelja o preporuci priča i slikovnica od strane odgajatelja 44

5. ZAKLJUČAK 47

6. LITERATURA 49

7. PRILOZI 53

1. UVOD

Suradnja i partnerstvo odgajatelja s roditeljima, kao najvažnijim partnerima u odgoju i obrazovanju djece, sastavni je dio svakoga kvalitetnoga odgojno-obrazovnoga procesa. Jedno od načela *Nacionalnoga kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2014) govori kako roditelji svojom individualnošću i vlastitom kulturom obogaćuju ustanovu, a samim time značajno doprinose podizanju njezine kvalitete. Također, u *Priručniku za samovrednovanje ustanova ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja* (2012) govori se kako uspješna uključenost roditelja u odgojno-obrazovni proces ustanove određuje kvalitetu odgoja i učenja djece. Jedan od oblika ostvarivanja suradnje i partnerstva s roditeljima je savjetodavna podrška odgajatelja u svezi razvoja i ponašanja djeteta.

Roditelji se u današnje vrijeme susreću s mnogim izazovima u odrastanju djeteta. Suvremeno doba karakterizira užurbani način života djece i roditelja. Djeca odrastaju okružena tehnologijom te su rjeđe izložena ljudskom glasu. Prijeko je potrebno osigurati kvalitetno provedeno vrijeme s djecom gdje priče i slikovnice mogu imati važnu ulogu (Perrow, 2013). Iako su pozitivni efekti čitanja poznati već odavno, tek početkom 20. stoljeća je dobrobit čitanja slikovnica povezana s promjenom u mišljenju ili ponašanju osobe (Bašić, 2011). Priče i slikovnice su samo jedan od mogućih pristupa djeci s problemima u ponašanju i reagiranju. Osim navedenog, slušanje priča i slikovnica potiče maštu i kreativnost te djeluje pozitivno na cjelokupni djetetov razvoj, s naglaskom na socijalno, emocionalno i kognitivno područje.

Teorijski dio ovoga rada odnosi se na definiranje savjetodavne podrške roditeljima u ustanovama ranoga i predškolskoga odgoja u primjeni razvojne biblioterapije. Nadalje, govori se i o definiranju terapeutske slikovnice i o primjeni razvojne biblioterapije, te dobrobiti iste na ponašanje i socio-emocionalni razvoj djeteta. U sklopu empirijskog dijela rada biti će prikazani rezultati istraživanja među roditeljima koji ispituju mišljenja i iskustva roditelja o savjetodavnoj podršci odgajatelja u primjeni razvojne biblioterapije te rasprava i zaključak na temelju dobivenih spoznaja.

1.1. Biblioterapija

Biblioterapija je multidimenzionalan proces te je različiti autori različito definiraju (Škrbina, 2013). Naziv biblioterapije nastao je iz „grčkih riječi bliblion (knjiga) i therapia (liječenje)“ (Bašić, 2011:15). Biblioterapija je korištenje knjiga i slikovnica za rješavanje određenih problemskih situacija (Prater i sur., 2006). To je metoda korištenja slikovnica s ciljem uspješnijeg nošenja s promjenama u ponašanju i kognitivnom i socio-emocionalnom aspektu razvoja osobe (Zabukovec i sur., 2007). Može se reći da ona uključuje čitanje knjiga koje pomažu djeci da razumiju određeni problem na drugačiji način te da samostalno pronađu socijalno prihvatljivo rješenje (Russel, 2009). Jednostavnije rečeno, to je „terapijsko obrađivanje određenih književnih tekstova“ (Škrbina, 2013:219) ili „upotreba pojedinih priča i slikovnica u terapeutske svrhe“ (Bašić, 2011:15). U ovome radu poseban naglasak stavljen je na terapeutske priče i problemske slikovnice u ranom i predškolskom razdoblju, koje koriste odgajatelji, ali i roditelji u odgoju svoje djece.

Ciljevi biblioterapije su „promjena ponašanja, samokontrola vlastitih emocija, osvješćivanje o pozitivnom gledanju na vlastiti problem, poboljšanje komunikacijskih i socio-emocionalnih vještina, razvoj divergentnog mišljenja i kreativnosti“ (Bašić, 2011:18-19). Također, navodi se još i „objašnjenje određenih situacija, sagledavanje situacije iz nove perspektive, poticanje rasprave, komunikacije i empatije prema drugim ljudima“ (Pardeck, 1995). Krajnji cilj biblioterapije je mijenjanje mišljenja ili ponašanja pojedinca (Ciliers, 1980; prema Cronje, 1993). Isti autor navodi tri cilja biblioterapije, a to su terapijski, obrazovni i relaksacijski. Terapijski se odnosi na socio-emocionalno područje, tj. na bolje razumijevanje svojih osobnih potreba, motiva i osjećaja i na razvoj socijalne osjetljivosti prema drugima. Obrazovni aspekt se odnosi na kognitivno područje razvoja, tj. na razvoj stvaralačkoga mišljenja, novih konstruktivnih ideja i mogućih rješenja određenog problema. Relaksacijski obuhvaća korištenje knjige kao sredstva za opuštanje u slobodno vrijeme (Cilliers, 1980; prema Cronje, 1993). Biblioterapija služi da postignemo razumijevanje i rješavanje problema bitnih za pojedinca (Bašić, 2011). Ona dopušta pojedincu da se poistovjeti s karakterom i shvati da on nije jedini koji ima taj problem. Na taj način dijete je „emotivno uključeno u borbu s problemom i dobiva uvid u svoju situaciju“ (Bašić, 2011:16).

Biblioterapija se može podijeliti na „implicitnu i eksplicitnu“ (Škrbina, 2013:222). Eksplicitnu biblioterapiju mogu primjenjivati samo stručnjaci koji su educirani samo za navedeno područje, dok implicitnu biblioterapiju mogu provoditi odgojno-obrazovni djelatnici, roditelji ili rehabilitacijski djelatnici (Škrbina, 2013). Druga podjela biblioterapije, koju navode Hynes i Hynes-Berry (1994) je na „razvojnu i terapijsku/kliničku“ (Škrbina, 213:222). Terapijska (klinička) biblioterapija se odnosi na upotrebu literature prilikom različitih kliničkih stanja (psihosocijalni problemi), za razliku od razvojne biblioterapije koja se provodi s pojedincem ili grupom pojedinaca (vrtić, škola) uz primjenu kreativnih didaktičkih medija (terapeutske priče, problemske slikovnice) (Škrbina, 2013). Razvojna biblioterapija pomaže „normalnim osobama u kriznim situacijama“ (Bašić, 2011:17) kako bi se postigli odgojno-obrazovni ciljevi (Škrbina, 2013).

1.1.1. Razvojna biblioterapija

Razvojna biblioterapija je „vrsta biblioterapije koja opisuje različita pitanja i nedoumice vezana za uobičajen život pojedinca“ (Škrbina, 2013:223). Namijenjena je zdravim osobama i djeci koja imaju poteškoća u razumijevanju ili prilagodbi pojedinim situacijama ili problemima u svakodnevnom životu. Ona je karakteristična za grupe ljudi ili djece, kao na primjer ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, škole ili knjižnice. Sukladno navedenom, razvojnu biblioterapiju mogu provoditi odgajatelji, učitelji, knjižničari ili pedagozi (Bašić, 2011). Za razvojnu biblioterapiju karakteristična je upotreba didaktičnih medija, primjerice slikovnice, priče, slikopriče ili knjige. Ciljevi razvojne biblioterapije su razumijevanje samoga sebe, razvoj samopouzdanja, razvoj empatije, sagledavanje problemske situacije iz nove perspektive, pronalaženje adekvatnog rješenja i jačanje komunikacije i interakcije s drugima (Škrbina, 2013). Krajnji cilj razvojne biblioterapije je osigurati osobi ili djetetu „normalan rast i razvoj te samoaktualizaciju“ (Bašić, 2011:17).

Proces biblioterapije primjenjuje se onda kada se procijeni da bi to bio najučinkovitiji način za rješavanje njegovih problema (Škrbina, 2013). Biblioterapija podrazumijeva proces od četiri etape, a to su: „identifikacija, projekcija, katarza i uvid“ (Škrbina, 2013:230). Identifikacija se odnosi na poistovjećivanje sebe, svojih osobina ili

ponašanja s likovima iz priče. Identificirajući se s likovima, djeca doživljavaju čitav niz različitih emocija (Škrbina, 2013) što rezultira oblikovanjem vrijednosti i stavova (Cronje, 1993). Identifikacija je preduvjet razvoja ostalih faza biblioterapije. Sljedeća faza je projekcija koja podrazumijeva preispitivanje svojih i tuđih stavova i reakcija te pronalazak rješenja problema. Treća etapa je katarza, tj. emocionalno rasterećenje koje slijedi nakon dijeljenja osjećaja s likovima. Na taj način dijete doživljava sve što i njegovi junaci i podsvjesno suosjeća s njima. Posljednja faza biblioterapije je uvid koji podrazumijeva dolazak do spoznaja za rješavanje problema (Škrbina, 2013).

Različita istraživanja (Skočić Mihić i sur., 2019; Đorđević, 2018; Josipović Nemec, 2018) pokazala su dobrobit primjene razvojne biblioterapije u odgojno-obrazovnom procesu. Učestalo se ističu pozitivni učinci razvojne biblioterapije na socijalni, emocionalni i kognitivni razvoj djeteta. Razvojna biblioterapija može se koristiti kao sredstvo komunikacije s djetetom. Mnogi odgajatelji ili učitelji je koriste kao metodu za rješavanje problema (primjerice agresivnost, sramežljivost) u skupini ili razredu. Nadalje, jedan je od načina za jačanje dječjega samopouzdanja (Halačev, 2000) i cjelokupnoga emocionalnoga razvoja djeteta. Služi i za poboljšanje socijalnih interakcija među djecom i između djece i odraslih (Škrbina, 2013). Biblioterapija je siguran način suočavanja s izazovima u djetinjstvu. Pomaže djeci da verbaliziraju svoje osjećaje i promijene svoj način razmišljanja i ponašanja. Nadalje, primjenjuje se i za regulaciju djetetovog ponašanja, za razumijevanje njegovih emocija ili reakcija (Skočić Mihić i Klarić, 2014) i za razvoj inkluzivnih vrijednosti (Skočić Mihić i sur., 2017).

Terapeutske priče

„Priče podrazumijevaju usmeno ili pismeno pripovijedanje različite duljine, u prozi ili stihu, o povijesnim ili izmišljenim događajima“ (Perrow, 2010:44). Priča je temeljna vrsta dječje književnosti koja prati dijete kroz cijelo djetinjstvo. Glavna karakteristika priče je fantastičnost, tj. odstupanje od realnosti (Crnković i Težak, 2002). Terapeutske priče Perrow (2013:4) je definirala kao „priče koje vraćaju ravnotežu i cjelovitost ponašanju ili situaciji koja je izvan ravnoteže“. One sadrže skrivene i neizravne poruke, te samim time lakše dopiru do djece (Perrow, 2013; Skočić Mihić i Klarić, 2014). One mogu pomoći djetetu u nošenju s određenim specifičnim situacijama u odrastanju

(Perrow, 2010). Pripovijedanje terapeutskih priča je učinkovit način za rješavanje problematičnih situacija s djecom ili promjenu ponašanja u određenim situacijama. One ohrabruju djecu potičući ih na pozitivnu promjenu, poboljšavaju njihovu koncentraciju i potiču maštu. Terapeutske priče omogućavaju djeci da na neizravan način, poistovjećujući se s likovima iz priče, samostalno dođu do rješenja (Perrow, 2013). Ista autorica navodi kako svaka priča može biti „potencijalno terapeutska" (Perrow, 2013:4), bilo da djeluje na djetetovo ponašanje, na njegove odnose s drugima ili samo izaziva smijeh i pozitivne emocije kod djeteta (Perrow, 2013).

Konstrukcijski model za pisanje terapeutske priče sadrži tri glavne etape, a to su „metafora, putovanje i rasplet" (Perrow, 2010:57). Oni su međusobno povezani i čine skladnu cjelinu (Perrow, 2013). Metafora je stilska figura koja predstavlja preneseno značenje. One mogu karakterizirati nečije ponašanje, reakcije ili osobine. Perrow (2010:58) navodi kako „metafora pomaže izgraditi imaginativnu vezu u onoga koji sluša". Može se reći kako se metaforom jedna stvar ili osoba prikazuje kao druga, ali istodobno zadržavajući pojedine zajedničke (slične) osobine ili karakteristike. Za razliku od usporedbe, metafora ulazi duboko u djetetovu maštu, koja je i karakteristična za djecu u ranom i predškolskom razdoblju. Upotrebom metafora djeci se šalju sugestivne poruke koje na njih ostavljaju dubok dojam. Vrlo je važno pažljivo odabrati metafore koje su kompatibilne s potrebama, ponašanjem, ali i interesima djeteta kojemu je priča namijenjena. Metafore se mogu pojaviti u negativnom (problemi ili prepreke koje se pojavljuju), ali i pozitivnom kontekstu (sredstvo kojim se vraća ravnoteža) (Perrow, 2013). Jedan od primjera metafora je „zmija koja ima otrovni jezik, što je metafora za dijete koje psuje" (Perrow, 2013:14-15). Na taj način priča neće govoriti izravno o djetetovom problemu, dijete neće osjećati krivnju te druga djeca neće primijetiti da se radi o navedenom djetetu. Metafore omogućuju da djeca zarone u svijet mašte i neizravnim putem dođu do djeteta kojemu su namijenjene. Neki od načina odabira metafore su da ona bude povezana s oblikom djetetovog ponašanja koji ga karakterizira (npr. tratinčica za sramežljivost ili nilski konj za dijete koje grize), da metafore budu povezane s djetetovim interesima i njegovim svakodnevnim životom. Nadalje, poželjno je da budu duhovite kako bi održale dječju pažnju i koncentraciju (Perrow, 2013).

Središnji dio terapeutske priče naziva se putovanje i predstavlja put od „neravnoteže“ do „ravnoteže“. Putovanjem se dolazi do završnog dijela, tj. raspleta, koji podrazumijeva uspostavu sklada i harmonije (Perrow, 2010). Putovanje karakterizira napetost u priči koja postepeno dovodi do skrivenog rješenja. Perrow (2013:26) navodi dvije vrste putovanja „linearno koje započinje s ponašanjem koje je izvan ravnoteže i vraća se u ravnotežu i kružno koje započinje s uravnoteženim ponašanjem koja se naglo narušava kako bi se opet uspostavila ravnoteža“. Preporuka je da se prvo odrede glavni koraci u priči, a naknadno da se dodaju detalji kako bi priča bila zaokružena cjelina. Putovanje ovisi i od dobi djeteta. Mlađa djeca zahtijevaju jednostavniju temu, a samim time i jednostavnije putovanje s malo detalja, dok je za stariju djecu prikladnije kompleksnije putovanje koja podrazumijeva složenije teme i više likova (Perrow, 2013).

Završni dio terapeutske priče sadrži rasplet (rješenje) koje podrazumijeva ponovno uspostavljanje sklada i harmonije. Najvažniji aspekt rješenja je da kod djeteta „ne izaziva osjećaj krivnje, već da mu nudi afirmaciju“ (Perrow, 2013:7), tj. pozitivno razmišljanje. Kod pisanja terapeutske priče ključno je da završava sretno, da pruža nadu i ohrabrenje i da je usklađena s realnom situacijom, tj. da ne pruža previše nade ukoliko to nije ostvarivo u djetetovom životu. Sve navedeno je posebice važno kod rada s djecom rane i predškolske dobi (Perrow, 2013). Primjerice, u terapeutskoj priči *Sramežljivi robot* (Perrow, 2013), koristi se metafora robota kako bi se prikazao djetetov problem u ponašanju, a to je povučenost i nedostatak samopouzdanja u govoru te kako bi se ostvarilo odgovarajuće rješenje, tj. da dijete „postigne sigurnost i samopouzdanje u govoru“ (Perrow, 2013:11). Važno je za naglasiti kako su „priče žive“ (Perrow, 2013:3) zbog čega se ne treba striktno voditi ovim konstrukcijskim modelom, već se može i treba mijenjati i prilagođavati konkretnoj situaciji. Tijekom procesa nastajanja priče najvažnija je kreativnost i maštovitost pomoću koje možemo istu priču minimalnom promjenom metafora prenamijeniti za drugu situaciju. Važna je umjerenost u odabiru metafora te da dijete ne shvati odmah da se radi o njemu, već da priča na njega djeluje unutarnjim putem (Perrow, 2010).

Slikovnice

Slikovnica je prva knjiga u životu djeteta (Crnković i Težak, 2002) te kao takva ima snažan utjecaj na razvoj djeteta. Slikovnice su „bogato oslikane knjige za djecu koje sadrže priču popraćenu ilustracijama“ (Škrbina, 2013:218). U njima dominira slikovni izraz što čini dječje učenje lakše i kvalitetnije (Hlevnjak, 2000). U slikovnicama se povezuje likovnost i jezičnost zbog čega ostavljaju snažan doživljaj na dijete. Slikovnice se mogu razlikovati prema dužini, no u pravilu su kraća vrsta dječje knjige.

Tematski obuhvaćaju širok spektar različitih tema, a prema namjeni dijele se na umjetničke i poučne. Umjetničke slikovnice odnose se na doživljaj svijeta, tj. uspostavljanje unutarnjeg odnosa između svijeta i čitaoca, dok poučne slikovnice služe kako bi djeca na slikovit način upoznala svijet oko sebe (životinje, biljke, prirodu i slično) (Bašić, 2002). Važno je uskladiti umjetničke i pedagoške dijelove kako bi njezina odgojno-obrazovna vrijednost bila veća (Šišnović, 2011).

Prema dobi, slikovnice se razlikuju sukladno odnosu teksta i slika. Mlađoj djeci prilagođenije su slikovnice s jednostavnijom radnjom, malo teksta, a bogatstvom slika i slikovnih pojmova koje su često izrađene od tkanine ili u obliku raznih predmeta. S dobi djeteta raste i složenost radnje, veća količina teksta i manja važnost ilustracija (Stričević, 2006). One se mijenjaju sukladno djetetovim odrastanjem, interesom i razvojnim mogućnostima (Škrbina, 2013).

Čačko (2000:15-16) navodi funkcije slikovnice, a to su „informacijsko-odgojna, spoznajna, iskustvena, estetska i zabavna“. Najvažnije funkcije slikovnice su informacijsko-odgojna i spoznajna putem kojih dijete dobiva odgovore na mnoga pitanja te oblikuje svoje znanje i razumijevanje svijeta i revidira postojeće (Čačko, 2000).

Slikovnice koje su u novije doba sve više zaživjele su problemske slikovnice. Budući da korištenje slikovnice u terapeutske svrhe ima pozitivan utjecaj na djetetovo ponašanje, sve se više primjenjuju u odgoju i obrazovanju (Perrow, 2013), a samim time i u ustanovama ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja.

Problemske slikovnice

Problemske slikovnice su slikovnice koje pomažu djeci i roditeljima u prepoznavanju problemskih situacija u životu i njihovu rješavanju. One se bave temama iz svakodnevnog života u čijem je središtu dijete (Čičko, 2002). Govore o djetetovim emocijama, njegovim osobinama ličnosti, ponašanju i socijalnim odnosima s obitelji i prijateljima (Čičko i sur., 2006). Za razliku od terapeutskih priča, problemske slikovnice djeci izravno prenose poruku o određenoj problemskoj situaciji (Skočić Mihić i Klarić, 2014).

Njihova najvažnija uloga je prikazati djetetu da ono nije jedino koje ima određen problem i da se o svakoj situaciji može razgovarati i pokušati pronaći adekvatno rješenje (Čičko, 2000). Neke od tema koje su bolne za svako dijete, a predmetom su problemskih slikovnica, su promijenjene životne situacije (rastava roditelja, prinova u obitelji, smrt u obitelji) (Čičko, 2000), razvoj navika primjeren dobi (odvikavanje od pelena ili dude) (Halačev, 2000) ili nepoželjna ponašanja kod djeteta (sebičnost, neposlušnost, neodgovornost).

Pozitivan primjer promocije primjene slikovnica u odgoju djeteta je nacionalni projekt „Čitajmo im od najranije dobi“. U okviru projekta izdan je popis problemskih slikovnica koje su tematski podijeljene u četiri skupine: (1) u središtu su osjećaji (bijes, ljubomora, strah, sreća, tuga), (2) odnose se na osobine ličnosti i ponašanja djeteta (darežljivost, hrabrost, radne navike, odvikavanje do nekih navika), (3) bave se interakcijama u obitelji i društvu (prijateljstvo, svađa, zajedništvo) i (4) bave se zdravljem (bolest, prehrana) (Čičko i sur., 2006).

1.1.2. Utjecaj priča na ponašanje djeteta

Kao što je već navedeno u prethodnom dijelu terapeutske priče mogu djelovati na određeno ponašanje ili ga promijeniti. Perrow (2010) navodi kako ponašanje predstavlja način na koji dijete funkcionira te može biti negativno (agresivnost, lijenost) ili pozitivno (pomaganje, dogovaranje, suradnja). Na dječje ponašanje utječu mnogi elementi, kao npr. dob, razvojne mogućnosti, osobine djeteta, kulturno ili obiteljsko okruženje. Vrlo je važno znati razlikovati probleme u ponašanju od uobičajenih reakcija djeteta prilagođenih njegovoj dobi.

Kada se govori o ponašanju djeteta, najveći utjecaj pripisuje se kontekstu u kojemu se određeno ponašanje javlja i odnosima koje dijete ostvaruje s okolinom (roditelji, obitelj, druga djeca). Razvojna biblioterapija i terapeutske priče jedna su od kvalitetnih načina za potkrjepljivanje pozitivnih obrazaca ponašanja, a smanjivanje onih nepoželjnih. Kod pisanja terapeutske priče vrlo je važno detaljno opisati određena ponašanja i koristiti pomno odabrane metafore. Cilj terapeutske priče je da se određeno ponašanje vrati u ravnotežu (Perrow, 2010) tako što likovi iz terapeutskih priča pronalaze u sebi nove potencijale i mogućnosti i samim time pobjeđuju poteškoće u kojima se nađu (Huhlaev, 2012).

Mnogi autori (Perrow, 2013; Kapović Vidmar i Lacovich, 2017; Ortner, 2016) navode primjere priča i bajki za pojedine situacije u odrastanju djece ili za probleme s kojima se susreće svaki roditelj u roditeljstvu. Mnoge te priče napisane su za pojedino ponašanje kao što su agresija, neiskrenost, lijenost, zatim za svakodnevne izazovne situacije (rastava, selidba, smrt u obitelji, prinova) ili za usvajanje navika (odvikavanje od dude ili pelena). Priče pomažu u rješavanju nekog problema, ublažavanju boli ili pronalasku odgovora na razne nedoumice ili pitanja (Kapović Vidmar i Lacovich, 2017). Ortner (2016) navodi primjere terapijskih bajki koje su korisne i za dijete i za roditelja. Djetetu će pomoći u nošenju sa svakodnevnim strahovima i problemima, a roditelj iz njih može naučiti kako motivirati dijete na promjenu neželjenog ponašanja i kako reagirati u pojedinim situacijama (Ortner, 2016). Priče se mogu iskoristiti u cijelosti ili se mogu modificirati i na taj način prilagoditi konkretnoj situaciji, a svakako poželjno ih je i samostalno pisati prema gore opisanom modelu.

Potrebno je napomenuti kako terapeutske priče i problemske slikovnice nisu samo za regulaciju ponašanja djece, već i za poticanje prosocijalnih vještina (suradnja, pomaganje, dogovaranje) i emocionalnoga razvoja djeteta (samopouzdanje, sigurnost u sebe). Također, one poboljšavaju dječju koncentraciju i potiču maštu i kreativnost. Primjena priča i slikovnica u odgojno-obrazovnom procesu pomaže stvaranju pozitivnog ozračja u skupini. Važne su i za poticanje socijalnih interakcija među djecom i kao sredstvo za regulaciju poželjnih ponašanja djeteta (Skočić Mihić i Klarić, 2014). Temeljem navedenog, treba istaknuti da priče pozitivno djeluju na sve aspekte djetetovog razvoja potičući njegov ukupan cjeloviti razvoj.

Terapeutske priče, upotrebom metafora, na dijete djeluju iznutra i neizravno ga potiču na promjenu ponašanja (Perrow, 2013). Najvažnija činjenica je da će onaj kome je priča namijenjena osjetiti da ga netko razumije i dosjetiti se novih načina razmišljanja ili razrješenja problema koje prije nije uočavao (Kapović Vidmar i Lacovich, 2017). Perrow (2010) ističe kako priče imaju veliku važnost u zdravom dječjem razvoju. Djetetova ponašanja su često u njima kao dugotrajne navike i moguće ih je promijeniti jedino ako djeci omogućimo da samostalno dođu do uvida, tj. da utonu u maštovite slike priča (Perrow, 2010). Preporuka je ne analizirati priču, ne komentirati, već „pustiti da djeluje u tišini“ (Perrow, 2013:7). Dječja ponašanja ovise o situaciji i kontekstu u kojemu se određeno ponašanje javlja. Perrow (2010) naglašava kako je svako dječje ponašanje kontekstualno i relacijsko, što bi značilo da ovisi o mnogim čimbenicima koji se moraju uzeti u obzir prilikom pisanja terapeutske priče i odabira metafora.

Iako se ne polazi od pretpostavke da će terapeutska priča nužno pomoći, najvažniji je pozitivan stav i sigurnost u dobrobit priče, tj. da se terapeutska priča piše s ciljem pomaganja (Perrow, 2010). Ponekad je moguće riješiti situaciju u potpunosti samo s metaforama, a ponekad će trebati proći duži unutarnji proces u kojemu će dijete pronalaziti odgovore u sebi i preispitivati svoje odluke.

U pisanju terapeutske priče prema potrebama djeteta, ključno je da se poštuju djetetovi interesi i potrebe (Kapović Vidmar i Lacovich, 2017). Dodatnu vrijednost terapeutskoj priči daje upotreba rekvizita (kostimi, lutke, igračke, različiti predmeti iz svakodnevnog života) koja potiče kod djece kreativnost i koncentraciju (Perrow, 2013). Isto tako, ponavljanje, ritam i rima mogu znatno više zainteresirati djecu za terapeutsku priču, ponajviše ako se radi o mlađoj djeci (Perrow, 2010).

1.2. Savjetodavna podrška odgajatelja

Postoje različiti oblici suradnje s roditeljima u ustanovama ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja: individualne informacije, roditeljski sastanci, radionice, proslave, zajednički izleti i volontiranje u skupini (Srića, 2014). Tijekom individualnih informacija, a često i na roditeljskim sastancima i u timskome radu odgajatelji koriste vještine savjetovanja (Skočić Mihić i sur., 2015). Nelson-Jones (2007) navodi četiri skupine ljudi koje provode savjetodavni rad. To su „stručnjaci u području savjetovanja i pomagačkih

zanimanja, dobrovoljni savjetovatelji i pomagači, ljudi koji u svom poslu rabe vještine savjetovanje i pomaganja te neslužbeni savjetovatelji i pomagači“ (Nelson-Jones, 2007:4). Odgajatelji pripadaju trećoj skupini, tj. osobama koje u svojemu poslu koriste vještine savjetovanja, iako nisu profesionalni savjetovatelji (Skočić Mihić i sur., 2015).

„Savjetovanje je metoda pružanja pomoći i podrške osobama koje trenutno nisu sposobne za njihovo samostalno rješavanje“, pomaže osobama u njihovom osobnom rastu, razvoju, životnim promjenama i eventualnim problemima (Janković, 1997:15). Krajnji cilj je da osoba bude osposobljena za rješavanje aktualnih, ali i budućih problema što će rezultirati zadovoljstvom na osobnom, profesionalnom ili obiteljskom aspektu (Janković, 2004). Proces savjetovanja počinje kada su i klijent i terapeut istinski odlučili da žele ući u navedeni proces želeći riješiti neki problem ili bolje razumjeti i poboljšati navedenu situaciju. Na početku savjetodavnog procesa nužno je imati određeni cilj kojemu obje osobe teže i koji je predmet njihove komunikacije (Hackney, Cormier, 2012).

Savjetodavni rad s roditeljima je zakonska obveza odgajatelja čije se ishodište može pronaći u Državnom pedagoškom standardu predškolskog odgoja i naobrazbe (članak 29, stavak 2). Savjetodavni rad s roditeljima i ostalima uvršten je u ostale poslove odgajatelja koji još obuhvaćaju i „planiranje, programiranje, vrednovanje rada, pripremu prostora i poticaja, suradnju s roditeljima te poslove stručnog usavršavanja“ (Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe, 2008:čl.29). Nadalje, savjetodavni rad s roditeljima reguliran je i Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) koji ga svrstava u jedan od načina ostvarivanja suradnje i partnerstva s roditeljima. Osim navedenog, postoje i međunarodni dokumenti, primjerice Konvencija o pravima djeteta (2001) i Preporuka vijeća Europe 19 (2008) u kojima se naglašava važnost davanja podrške roditeljima pri odgoju njihova djeteta (Skočić Mihić i sur., 2015).

Treba istaknuti da su odgajatelji profesionalci čija je primarna uloga odgojno-obrazovni rad s djecom, a izgradnja suradničkoga odnosa s roditeljima je dodatna profesionalna uloga. Ona se odnosi na kontinuiranu razmjenu informacija i pružanje

savjetodavne podrške roditeljima tijekom različitih izazovnih situacija s kojima se susreću u odrastanju djeteta (Skočić Mihić i sur., 2015).

Resman (2000) navodi kako savjetodavni rad u vrtiću pomaže u djetetovom rastu, osobnom razvoju i socijalizaciji. To je poseban oblik savjetodavnog rada koji je usmjeren prema djeci, a za cilj ima podršku i pomoć djeci i njihovim roditeljima. Savjetodavni rad s roditeljima ne svodi se samo na pojavu određenog problema, već i za informiranje i razmjenu informacija između roditelja i odgajatelja o cjelovitom razvoju djeteta, njegovim potrebama i interesima (Resman, 2000).

Savjetovanje pomaže roditeljima da pronađu odgovore na pitanja koja ih muče i da riješe različite situacije i poteškoće na koje nailaze (Hackney i Cormier, 2012). Savjetovanje roditelja predstavlja postavljanje pitanja, traženje i davanje savjeta te zajedničko osnaživanje i razvoj kompetencija, kako onih roditeljskih, tako i odgajateljskih (Skočić Mihić i sur., 2015). U istraživanju koje je provela Skočić Mihić i sur. (2015) odgajatelji su se procijenili osrednje kompetentnima za savjetovanje roditelja što je povezano s nedostatnim inicijalnim obrazovanjem i stručnim usavršavanjima. Ovi rezultati veliki su poticaj za uvođenje promjena u formalno i neformalno obrazovanje odgajatelja kako bi se kvaliteta i učestalost pružanja savjetodavne podrške podigla na višu razinu.

Savjetodavni rad s roditeljima započinje međusobnim upoznavanjem tijekom svakodnevnih susreta i nastavlja se tijekom zajedničkih interakcija, komunikacije i podrške usmjerene prema cjelovitom razvoju i napredovanju djeteta (Stričević, 2011). Takav odnos odgajatelja i roditelja u ustanovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja karakterizira empatija, međusobno uvažavanje, aktivno slušanje i kongruentnost (Nelson-Jones, 2007). Vještina aktivnog slušanja preduvjet je svake uspješne komunikacije (Janković, 1997) i važna je za daljnji tijek savjetodavnog odnosa. Hackney i Cormier (2012) navodi još i autentičnost odgajatelja kao važan čimbenik izgradnje kvalitetnog odnosa s roditeljem. Ukoliko je odgajatelj autentičan, roditelju će biti puno lakše razgovarati i otvoreno iznijeti svoje nedoumice ili zabrinutosti.

Uloga odgajatelja je koristiti navedene vještine aktivnog slušanja, empatičnosti, autentičnosti i kongruentnosti kako bi razumio roditelja i prihvatio način na koji on gleda

na svoje dijete ili na navedenu situaciju. To podrazumijeva da je potrebno usklađivanje odgajateljevog referentnog okvira s roditeljevim kako bi se odnos započeo graditi međusobnom potporom i razumijevanjem (Hackney i Cormier, 2012).

Različiti autori (Hackney i Cormier, 2012; Nelson-Jones, 2007; Janković, 1997) navode i toleranciju, obostrano poštovanje, iskrenost, motiviranost i zainteresiranost kao parametre za uspješno provođenje savjetodavnog rada. U svemu navedenom ključnu ulogu ima komunikacija u kojoj se osjeća sigurnost i međusobno povjerenje (Janković, 1997). Takav odnos preduvjet je stvaranja kvalitetnih suradničkih odnosa i partnerstva s roditeljima.

1.2.1. Savjetodavna podrška odgajatelja u primjeni razvojne biblioterapije

Suvremena paradigma odgoja i obrazovanja polazi od djeteta u središtu i okoline koja osiguravanjem razvojno primjerenih poticaja utječe na njegov cjelokupni razvoj, uz isticanje važnosti usklađivanja obiteljskog i institucionalnog odgoja. U ovom će se potpoglavlju opisati mogućnosti koje odgajatelji imaju u pružanju savjetodavne podrške primjenom razvojne biblioterapije. Skočić Mihić i Klarić (2014) navode opravdanost primjene razvojne biblioterapije kao metode pružanja podrške roditeljima u odgoju njihovog djeteta.

Odgajatelji kao profesionalci u svom odgojno-obrazovnom radu uvriježeno koriste dječju literaturu. Može se utvrditi da ova dječja literatura koju odgajatelji koriste u regularnom odgojno-obrazovnom radu ima dominantno informacijsko-odgojnu i spoznajnu funkciju, ali i iskustvenu, estetsku i zabavnu (Čačko, 2000).

S aspekta razvojnih područja primjena ove dječje literature utječe dominantno na poticanje kognitivnog i govorno-jezičnog razvoja. U ranijem dijelu rada navedeno je da problemske slikovnice i terapeutske priče dominanto utječu na socio-emocionalni razvoj djeteta. Odgajatelji ih koriste kako bi doprijeli do djeteta, kako bi ga ohrabrili i otvorili mu nove vidike. Oni često koriste i različite rekvizite, promjene vlastitoga glasa (Barišić i sur., 2009) i vlastitu maštu kako bi iskoristili priču u terapeutsku svrhu (Perrow, 2013).

Svaku priču potrebno je prilagoditi individualnim potrebama djeteta. Na priče se ne treba gledati kao sredstvo koje će odmah popraviti ponašanje djeteta, već kao na

sredstvo koje će usmjeriti dijete prema pozitivnim obrascima ponašanja i potaknuti ga na razmišljanje. Najveća vrijednost priče je što ju svako dijete doživi na sebi svojstven način, individualno i jedinstveno. Potrebno je prihvatiti i razumjeti djetetov doživljaj priče jer će ono sigurno izvući iz priče ono što mu je najvažnije u pojedinom trenutku (Kapović Vidmar i Lacovich, 2017).

Najveću ulogu u posredovanju djeteta i slikovnice ili priče imaju njihovi roditelji, ali i odgajatelji. Oni djeci daju pozitivan primjer primjene slikovnica koje na taj način postaju dio dječje svakodnevnice i predmetom njegova interesa (Halačev, 2000). Odgajatelji u svojemu radu često koriste potencijal priče kao sredstvo pomaganja kod određenog ponašanja djeteta (Perrow, 2010). Problemske slikovnice i terapeutske priče čine važno mjesto u odgojno-obrazovnom procesu odgajatelja. One pomažu djeci nositi se s izazovnim životnim situacijama i prenose im vrijednosti tolerancije, poštovanja i uvažavanja različitosti (Barišić i sur., 2009).

Ortner (2016) navodi kako su roditelji često „neškolovani odgajatelji“ (Ortner, 2016:10) zbog čega im je ponekad potrebna pomoć stručnjaka iz područja odgoja i obrazovanja. Roditelju je ponekad potrebna podrška ili savjetodavna pomoć u odgoju svojega djeteta kako bi znao da je na pravome putu. Isto tako, roditelje je ponekad potrebno osvijestiti o nečemu čemu oni ne posvećuju dovoljnu pažnju, a mjerodavno je za razvoj djeteta (Ortner, 2016).

Slijedom navedenog, neosporan je značaj koji može imati primjena razvojne biblioterapije kao metode primjene terapeutskih priča i problemskih slikovnica u regulaciji ponašanja i osjećanja djeteta. Nadalje, njena primjena u pružanju savjetodavne podrške roditeljima odnosi se na savjetovanje roditelja o primjerenim pričama i slikovnicama za njegovo dijete. Na taj način roditelji dolaze u priliku širiti vlastito znanje, usklađeno djelovati s odgajateljem za djetetovu dobrobit, a samim time jačati i roditeljske kompetencije.

Đorđević (2018) je u svojemu istraživanju dobila rezultate kako odgajatelji roditelje osrednje potiču na čitanje priča i slikovnica, dok se u manjoj mjeri savjetuju s njima oko odabira priče za njihovo dijete. Navedena činjenica govori kako je još uvijek savjetodavna podrška odgajatelja u primjeni razvojne biblioterapije nedovoljno

implementirana u odgojno-obrazovnoj praksi, a čini važnu sastavnicu suvremeni orijentiranoga kurikuluma.

1.3. Pregled istraživanja

Tema savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni razvojne biblioterapije je vrlo neistražena (Bašić, 2011) zbog čega se ne može pronaći veliki broj radova na tu temu, posebice kada se radi o uzorku roditelja.

Đorđević (2018) navodi kako se roditelji u većoj mjeri slažu kako im je priča pomogla u odgoju svojega djeteta, kod nošenja s određenim problemima u roditeljstvu te kako je priča pozitivno utjecala na ponašanje djeteta. Rezultati provedenog istraživanja pokazuju kako roditelji jedanput do dvaput mjesečno pripovijedaju priče, a rijetko (2-3 puta godišnje) posuđuju slikovnice ili terapeutske priče. Nadalje, roditelji su procijenili kako osrednje sudjeluju u edukacijama za roditelje te kako ih odgajatelji i stručni suradnici osrednje potiču na primjenu priča i slikovnica u odgoju djeteta. Isto tako, izjavili su kako se u manjoj mjeri slažu s tvrdnjom kako se savjetuju s odgajateljem oko odabira primjerene slikovnice za svoje dijete. Zaključak istraživanja je da je potrebno roditelje češće educirati o primjeni razvojne biblioterapije u čemu je ključna uloga odgajatelja.

Istraživanje Bošnjak (2015) govori kako roditelji prosječno dva puta godišnje sudjeluju na raznim oblicima suradnje u ustanovama ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja (roditeljski sastanci, individualne informacije). Skoro petina roditelja izjavila je kako im je bila potrebna savjetodavna podrška odgajatelja tijekom odrastanja njihovog djeteta. Roditelji iskazuju kako im je važno da budu ravnopravni sudionici u odgojno-obrazovnom procesu i da im odgajatelji pružaju pomoć i podršku u roditeljstvu.

Istraživanje Skočić Mihić, Blanuša Trošelj i Zoričić (2017) provedeno je na uzorku odgajatelja, a u istraživanju se radilo o tome da li su odgajatelji upoznati s problemskim slikovnicama i slikovnica o djeci s poteškoćama. Rezultati su pokazali kako je većina odgajatelja osrednje upoznata s problemskim slikovnicama, dok su vrlo slabo upoznati sa slikovnicama o djeci s poteškoćama. Odgajatelji su rekli kako su slikovnice o djeci s poteškoćama nedostupne i preskupe zbog čega ih rijetko koriste. Istraživanje ukazuje kako je sadržaje razvojne biblioterapije potrebno uključiti u inicijalno

obrazovanje odgajatelja kako bi imali više znanja o tome koju slikovnicu i s kojim ciljem upotrijebiti.

Skočić Mihić i Klarić (2014) provele su istraživanje na uzorku od 141 odgajatelja. Cilj istraživanja bio je ispitati da li odgajatelji poznaju i koriste terapeutske priče u svojemu radu. Rezultati su pokazali kako je 73% odgajatelja upoznato s terapeutskim pričama, a njih 61% ih svakodnevno koriste u svojemu radu, 50% odgajatelja reklo je kako poznaje pojam biblioterapije, dok je samo 15% odgajatelja navelo terapeutske priče s kojima imaju iskustva u radu s djecom u vrtiću (npr. *Bajke koje pomažu* ili *Škrinjica s blagom za dječju dušu*). Jedan dio odgajatelja miješa pojmove terapeutska priča i problemska slikovnica. Odgajatelji su nedovoljno upoznati s dobrobitima terapeutskih priča i problemskih slikovnica. Potrebno je razvijati kompetencije odgajatelja za primjenu razvojne biblioterapije koje će oni prenositi roditeljima i na taj način širiti svoju profesionalnu ulogu.

Josipović Nemec (2018) je u sklopu svojega diplomskoga rada provela istraživanje na uzorku od 259 odgajatelja o njihovoj percepciji primjene problemskih slikovnica u odgojno-obrazovnom radu. Rezultati pokazuju kako se odgajatelji u većoj mjeri procjenjuju motiviranima primjenjivati razvojnu biblioterapiju u svojemu radu, dok u isto vrijeme govore kako su osrednje educirani za isto te kao su im problemske slikovnice osrednje dostupne. Odgajatelji su rekli kako u svojemu radu često koriste problemske slikovnice za regulaciju emocija, za poboljšanje socijalnih interakcija između djece i za poticanje pozitivnog ponašanja u skupini. Zaključno, navodi se kako je potrebno uvesti više sadržaja vezanog za razvojnu biblioterapiju u formalno i neformalno obrazovanje odgajatelja.

Hrestak (2018) je provela istraživanje o samoprocijenjenim kompetencijama odgajatelja za primjenu razvojne biblioterapije. Odgajatelji su procijenili oskudnu razinu stjecanja znanja tijekom inicijalnog obrazovanja zbog čega se procjenjuju i osrednje kompetentnima u primjeni dječje literature u svojemu radu.

Skočić Mihić, Riman i Zoričić (2016) provele su istraživanje o ulozi problemskih slikovnica u promicanju inkluzivnih vrijednosti. Odgajatelji su iskazali veću upoznatost s problemskim slikovnicama, nego sa slikovnica za djecu s teškoćama. Sukladno

navedenom, odgajatelji u manjoj mjeri koriste problemske slikovnice za promicanje inkluzivnih vrijednosti i za rad s djecom s teškoćama. Rezultati su pokazali da odgajatelji u svojemu radu upotrebljavaju problemske slikovnice, iako ne u onolikoj mjeri koliko je potreba inkluzivnih zajednica.

Pregledni rad Skočić Mihić i sur. (2017) govori o važnoj ulozi terapijskoga pripovijedanja u stvaranju pozitivne klime u inkluzivnom okruženju. Naglasak se stavlja na komunikacijski aspekt i na korištenje potencijala vlastitoga glasa prilikom pripovijedanja. U zaključku rada se ističe potreba za kontinuiranim stručnim usavršavanjima kako bi se kompetencije odgojno-obrazovnih stručnjaka, a vezane za razvojnu biblioterapiju, podigle na višu razinu.

Skočić Mihić, Opašić i Japundžić (2019) provele su istraživanje na uzorku učitelja razredne nastave o primjeni priča u promicanju inkluzivnih vrijednosti. Rezultati istraživanja su pokazali kako učitelji imaju pozitivan stav u primjeni priča u nastavi. Procijenili su kako su imali iskustva da je priča pozitivno utjecala na ponašanje djeteta. Oni učitelji koji imaju više pozitivnog iskustva o utjecaju priče na ponašanje djeteta, češće primjenjuju razvojnu biblioterapiju. Zaključak istraživanja je da učitelji prepoznaju važnost razvojne biblioterapije u odrastanju djeteta, no još uvijek potrebno je jačati kompetencije učitelja o primjeni priča i slikovnica u inkluzivnim razredima putem formalnog i cjeloživotnog obrazovanja. To potvrđuje i istraživanje Krnjić (2018) koje govori kako se učitelji procijenili kako osrednje poznaju područje razvojne biblioterapije, a u manjoj mjeri se osjećaju kompetentnima primijeniti je u svojemu radu.

Skočić Mihić i Srića (2016) provele su istraživanje o zadovoljstvu roditelja suradnjom s odgajateljima. Rezultati su pokazali kako su roditelji veoma zadovoljni suradnjom s odgajateljima, posebice onom vrstom na kojoj više sudjeluju. Pokazalo se da su roditelji zadovoljniji što više sudjeluju u različitim oblicima suradnje s odgajateljima. Roditelji najčešće sudjeluju na roditeljskim sastancima, a najmanje volontirajući u skupini. Može se zaključiti kako su roditelji zainteresirani za aktivnu suradnju s odgajateljima, iako više sudjeluju u onim oblicima koji su im poznatiji. Samim time, potrebno je roditelje uključivati u različite oblike suradnje, a tijekom individualnih razgovora pružati savjetodavnu podršku u primjeni razvojne biblioterapije za potrebe

njihovog djeteta. Na roditeljskim sastancima i radionicama mogu se osvijestiti i informirati o mogućnostima primjene dječje literature za razvoj djeteta, što će zasigurno dodatno promicati veće korištenje priča i slikovnica.

2. SVRHA, CILJ I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

Svrha istraživanja je dobiti uvid u roditeljska iskustva o utjecaju priča na razvoj djeteta i ulozi odgajatelja u savjetovanju roditelja o primjerenoj literaturi za potrebe njihovog djeteta.

Cilj istraživanja bio je utvrditi iskustva i mišljenja roditelja djece rane i predškolske dobi o utjecaju priča na razvoj djeteta i o učestalosti i načinu pružanja savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni razvojne biblioterapije kao metode u regulaciji ponašanja djeteta. Specifični ciljevi su:

1. Utvrditi iskustva roditelja u čitanju priča i kupovanju slikovnica.
2. Utvrditi učestalost dostupnih informacija o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice.
   2.1. Utvrditi postoje li statistički značajne razlike u roditeljskoj procjeni o razini dostupnih informacija o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice u odnosu na nezavisne varijable.
3. Utvrditi iskustva roditelja o dobrobiti primjene priče u razvoju djeteta.
   3.1. Utvrditi postoje li statistički značajne razlike u iskustvu roditelja o dobrobiti primjene priče u razvoju djeteta u odnosu na nezavisne varijable.
4. Utvrditi dostupnu i potrebnu savjetodavnu podršku odgajatelja roditeljima za primjenu priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta.
   4.1. Utvrditi postoje li statistički značajne razlike u roditeljskoj percepciji između dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta u odnosu na nezavisne varijable.
5. Utvrditi razlike između roditeljske percepcije dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica.
6. Utvrditi interkorelacije među faktorima i njihovu povezanost s dobi i godinama boravka djeteta u vrtiću.
7. Utvrditi prilike u kojima su preporučene priče i slikovnice od strane odgajatelja (okolnosti, situacije, utjecaj).

Hipoteze istraživanja su sljedeće:

H_1: Roditelji iskazuju kako su im rijetko dostupne informacije o primjerenoj dječjoj literaturi i kako su rijetko uključeni u aktivnosti knjižnice i zajednice.

$H_{1.1.}$: Roditelji koji očekuju da im odgajatelji pruže savjetodavnu podršku iskazuju višu razinu dostupnih informacija o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice.

$H_{1.2.}$: Roditelji koji su trebali savjetodavnu podršku odgajatelja iskazuju višu razinu dostupnih informacija o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice.

$H_{1.3.}$: Roditelji koji misle da im odgajatelji trebaju preporučiti priče i slikovnice iskazuju višu razinu dostupnih informacija o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice.

H_2: Roditelji iskazuju pozitivna iskustva o dobrobiti primjene priče u razvoju djeteta.

$H_{2.1.:}$ Roditelji koji očekuju da im odgajatelji pruže savjetodavnu podršku iskazuju višu razinu pozitivnog iskustva o dobrobiti primjene priče u razvoju djeteta.

$H_{2.2.:}$ Roditelji koji su trebali savjetodavnu podršku odgajatelja iskazuju višu razinu pozitivnog iskustva o dobrobiti primjene priče u razvoju djeteta.

$H_{2.3.:}$ Roditelji koji misle da im odgajatelji trebaju preporučiti priče i slikovnice iskazuju višu razinu pozitivnog iskustva o dobrobiti primjene priče u razvoju djeteta.

H_3: Roditelji iskazuju osrednju razinu dostupne i višu razinu potrebne savjetodavne podrške odgajatelja za primjenu priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta.

$H_{3.1.}$: Roditelji iskazuju višu razinu potrebne savjetodavne podrške odgajatelja za primjenu priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta u odnosu na dostupnu podršku.

$H_{3.2.}$: Roditelji koji očekuju da im odgajatelji pruže savjetodavnu podršku iskazuju višu razinu dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja za primjenu priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta.

$H_{3.3.}$: Roditelji koji su trebali savjetodavnu podršku odgajatelja iskazuju višu razinu dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja za primjenu priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta.

$H_{3.4.}$: Roditelji koji misle da im odgajatelji trebaju preporučiti priče i slikovnice iskazuju višu razinu dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja za primjenu priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta.

3. METODA ISTRAŽIVANJA

3.1. Uzorak ispitanika

Uzorak čine 283 roditelja djece rane i predškolske dobi iz dvije županije: Grad Zagreb (N=146; 51,6%) i Primorsko-goranska (N=137; 48,4). Prosječna dob roditelja je 36 godina (SD=4,47; Min=23; Max=46), pri čemu je većina majki (N=245; 86,6%), a osmina očeva (N=38; 13,4%). Prema razini obrazovanja najviše roditelja ima završen fakultet (N=120; 42,4%), zatim srednju školu (N=94; 33,2%), pa višu školu (N=32; 11,3%), magisterij (N=28; 9,9%), doktorat (N=7; 2,5%) i osnovnu školu (N=1; 0,4%). Prema bračnom statusu 77,4% roditelja je u braku (N=219), 13,4% je u izvanbračnoj zajednici (N=38), 5,7% je u jednoroditeljskoj obitelji (N=16), dok je 2,8% roditelja razvedeno (N=8).

Prigodan uzorak formiran je poštujući kriterij izbora ustanova na različitim lokacijama. Tako je u Gradu Zagrebu izabran po jedan vrtić iz različitih dijelova grada (zapadni-Dječji vrtić Matija Gubec, istočni-Dječji vrtić Izvor, centar-Dječji vrtić Maksimir), a u Primorsko-goranskoj županiji jedan vrtić iz prigrada (Dječji vrtić Bakar) i dva vrtića iz Grada Rijeke (Dječji vrtić Sušak i Dječji vrtić Rijeka).

Sukladno navedenom, sudjelovali su roditelji čija djeca pohađaju sljedeće vrtiće: Dječji vrtić Maksimir (N=66; 23,3%), Dječji vrtić Izvor (N=45; 15,9%), Dječji vrtić Matija Gubec (N=35; 12,4%), Dječji vrtić Bakar (N=53; 18,7%), Dječji vrtić Morčić (N=37; 13,1%) i Dječji vrtić Srdoči (N=47; 16,6%). Iz navedenih dječjih vrtića slučajnim odabirom odabrane su četiri odgojno-obrazovne skupine (jedna jaslička i tri vrtićke), što ukupno čini dvadeset i četiri skupine. Prema vrsti skupine 80,6% su roditelji djece vrtićkih skupina (N=228), a 19,4% roditelji djece jasličkih skupina (N=55).

3.2. Mjerni instrument

Opći podaci o roditelju odnose se na socio-demografske podatke: dob, spol, razina obrazovanja (osnovna škola, srednja škola, viša škola, fakultet, magisterij, doktorat) i bračni status (u braku, izvanbračni, jednoroditeljska obitelj, drugo-razveden).

Pet dihotomnih varijabli opisuju roditeljska iskustva u svezi: godina boravka djeteta s trenutnim odgajateljima u skupini, iskustvo boravka djeteta u nekoj drugoj

skupini, starije dijete, boravak starijeg djeteta kod istog odgajatelja i o poznavanju razine obrazovanja matičnog odgajatelja svojega djeteta. Format odgovora je *da* i *ne*.

Skala dostupnih informacija o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice sadrži 6 varijabli koje opisuju roditeljsku uključenost u čitanje, kupovanje, posuđivanje priča i slikovnica i savjetovanje s odgajateljem: (1) Knjižničari mi preporučuju primjerene priče i slikovnice za moje dijete, (2) Odgajatelji mi preporučuju primjerene priče i slikovnice za moje dijete, (3) Posuđujem slikovnice iz dječje knjižnice, (4) Odgajatelja pitam za pomoć oko odabira slikovnice/problemske ili terapeutske priče, (5) Sudjelujem sa svojim djetetom na pričaonicama u lokalnoj knjižnici, (6) Odgajatelji me informiraju o događanjima u zajednici (predstave, pričaonice…). Varijable imaju format odgovora na skali Lickertovog tipa od pet stupnjeva (1 – nikad, 2 – rijetko (2-3 puta godišnje), 3 – mjesečno, 4 – tjedno i 5 – gotovo svakodnevno). Faktorskom analizom dobiven je 1 faktor svojstvene vrijednosti 3,067 koji objašnjava 51,11% zajedničke varijance sustava; KMO=0,779. Cronbach alfa je 0,789.

Skala iskustva roditelja o dobrobiti primjene priče u razvoju djeteta sadrži 7 varijabli koje opisuju utjecaj terapeutskih priča i slikovnica na dijete i 9 varijabli koje se odnose na utjecaj priča i slikovnica na roditelja i dijete (ukupno 16 varijabli). Skala iskustva o pozitivnim učincima priča i slikovnica na ponašanje djeteta je modificirana *„Skala učestalosti primjene problemskih slikovnica i priča“* (Josipović Nemec, 2018). Prethodno je dobiveno dopuštenje za korištenje skale i pojedinih varijabli za potrebe istraživačkoga dijela ovoga rada. Varijable imaju format odgovora na skali Lickertovog tipa od pet stupnjeva: 1 – uopće nije utjecala, 2 – u manjoj mjeri, 3 – osrednje, 4 – u većoj mjeri i 5 – u potpunosti je utjecala. Faktorskom analizom dobivena je dvofaktorska struktura svojstvene vrijednosti 9,551 i 1,993 koji objašnjavaju ukupno 72,148% zajedničke varijance sustava (prvi 59,69% i drugi 12,45%). KMO je 0,917. Imenovani su faktori: *Dobrobit priče u emocionalnom razvoju djeteta* i *Dobrobit priče razvoju socijalnih vještina djeteta*. Za prvi faktor Cronbach alfa je 0,937, a za drugi faktor je 0,945.

Skala dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica odnosi se na njihovu razinu procjene o tome koliko ih odgajatelji kroz različite

oblike suradnje potiču na čitanje i primjenu priča i slikovnica u odgoju svojega djeteta. Skala sadrži 7 varijabli koje opisuju odgajateljevo poticanje različitih aktivnosti primjene dječje literature na dvije dimenzije: Dimenzija iskustva i Dimenzija potreba. Varijable imaju format odgovora na skali Lickertovog tipa od pet stupnjeva: 1 – uopće se ne slažem, 2 – u manjoj mjeri, 3 – osrednje, 4 – u većoj mjeri i 5 – u potpunosti se slažem. Faktorskom analizom na dimenziji iskustva dobiven je jedan faktor svojstvene vrijednosti 4,876 koji objašnjava 69,660% zajedničke varijance sustava. KMO je 0,912, a Cronbach alfa je 0,926. Na dimenziji potreba dobiven je jedan faktor svojstvene vrijednosti 4,592 koji objašnjava 65,599% zajedničke varijance sustava. KMO je 0,885, a Cronbach alfa je 0,910.

Zavisne varijable istraživanja s različitim formatom odgovora ispitivale su različite aspekte mišljenja i iskustava roditelja o primjeni dječje literature. Slijedi prikaz zavisnih varijabli istraživanja:

- *Dvije varijable* ispituju učestalost čitanja i kupovanja priča i slikovnica i imaju format odgovora na skali Lickertovog tipa od pet stupnjeva (1 – nikad, 2 – rijetko (2-3 puta godišnje), 3 – mjesečno, 4 – tjedno i 5 – gotovo svakodnevno).
- Varijabla *„Smatrate li da odgajatelji trebaju roditeljima preporučiti priče i problemske slikovnice koje bi koristili u odgoju djeteta?“* ima format odgovora da i ne.
- Varijabla *„Za koje okolnosti Vam odgajatelji preporučuju priče i problemske slikovnice?“* opisuje moguće okolnosti za koje odgajatelji preporučuju priče i slikovnice: problemi u ponašanju djeteta, razvojne teškoće, odvikavanje od pelena/dude, promijenjene životne okolnosti, kvalitetno provođenje slobodnoga vremena s djecom, razvoj djetetovih interesa i znanja, razvoj jezično-govorne komunikacije, razvoj socijalnih vještina. Ima format odgovora višestrukoga izbora u kojemu je moguće zaokružiti više odgovora koji su kodirani kao dihotomne varijable s formatom odgovora *da* i *ne*.
- Varijabla *„U kojim situacijama Vam odgajatelji najčešće preporučuju priče i problemske slikovnice?“* opisuje situacijski kontekst u kojima odgajatelji preporučuju roditeljima priče i problemske slikovnice: svakodnevni

razgovori, roditeljski sastanci, individualne informacije, zajednička druženja. Također, ima format odgovora višestrukoga izbora u kojemu je moguće zaokružiti više odgovora koji su kodirani kao dihotomne varijable s formatom odgovora *da* i *ne*.

- Varijabla „*Molimo opišite kako su preporučene priče i problemske slikovnice od strane odgajatelja utjecale na dijete i Vas?"* je otvorenoga tipa te se odnosi na opisivanje utjecaja priča i slikovnica na dijete i roditelja.

3.3. Način prikupljanja podataka

Istraživanje je provedeno u okviru izrade diplomskoga rada na Učiteljskom fakultetu u Rijeci. Nakon određivanja uzorka (tri dječja vrtića u Primorsko-goranskoj županiji i tri dječja vrtića u Gradu Zagrebu), telefonom i mailom su kontaktirani ravnatelji ciljanih ustanova. Ravnateljima su unaprijed dostavljeni potvrda Učiteljskog fakulteta za provođenje istraživanja i cjeloviti upitnik. Nakon što su dobiveni pristanci za provođenje istraživanja u navedenim ustanovama, upitnici su preko ravnatelja ili stručnih suradnika distribuirani roditeljima. Podaci su se prikupljali upitnicima koji su kuvertirani dostavljeni roditeljima te su zamoljeni da iste vrate u zatvorenoj kuverti. Upitnik je dobrovoljan i anoniman. Podaci su se prikupljali tijekom ožujka i travnja 2019. godine. U prikupljanju podataka sudjelovala je i kolegica diplomantica Ines Vrsalović Nardelli koja je prikupljala upitnike u vrtićima u Gradu Zagrebu.

3.4. Metoda obrade podataka

Dobiveni rezultati obrađeni su računalnim programskim paketom SPSS 21 (Statistical Package for the Social Sciences). Izračunati su osnovni statistički pokazatelji na pojedinim skalama i nezavisnim varijablama (aritmetička sredina, standardna devijacija, minimalan i maksimalan rezultat). Latentni prostor skala utvrdio se faktorskom analizom, metodom glavnih komponenata, direkt oblimin rotacijom faktorskih osi, prema Scree plot analizi. Izračunat je Cronbach alfa koeficijent pouzdanosti za pojedine faktore na skalama. Kolmogornov-Smirnovim testom utvrđena je normalnost distribucije. Za utvrđivanje razlika na faktorima među grupama ispitanika proveden je neparametrijski Mann-Whitney U test. Za utvrđivanje razlika među faktorima, tj. njihovih aritmetičkih sredina korišten je t-test.

4. REZULTATI I RASPRAVA

4.1. Učestalost roditeljske uključenosti u čitanje i kupovanje priča i slikovnica

Komunaliteti, faktorska zasićenja i osnovni statistički pokazatelji na Skali *Roditeljske uključenosti u čitanje i kupovanje priča i slikovnica* prikazani su u Tablici 1.

Tablica 1: Osnovni statistički podaci o roditeljskoj uključenosti u čitanje i kupovanje priča i slikovnica

	N	Min	Max	M	SD
Čitam priče i slikovnice svojemu djetetu	282	2	5	4,41	,774
Kupujem priče i slikovnice	282	1	5	3,52	1,176

Legenda: N-ukupan broj ispitanika; Min-minimalna vrijednost; Max-maksimalna vrijednost; M-aritmetička sredina; SD-standardna devijacija; vrijednosti na Skali: 1-nikad, 2-rijetko (2-3 puta godišnje), 3-mjesečno, 4-tjedno, 5-gotovo svakodnevno

Dobiveni rezultati pokazuju kako roditelji na tjednoj razini čitaju priče i slikovnice svojemu djetetu (M=4,41; SD=0,774). Također, rezultati su pokazali kako roditelji na mjesečnoj razini kupuju priče i slikovnice (M=3,52; SD=1,176). Vidljivo je i veće raspršenje u rezultatima na čestici *Kupujem priče i slikovnice* što znači kako se odgovori roditelja razlikuju u većoj mjeri nego na tvrdnji *Čitam priče i slikovnice svom djetetu*.

Slično, Đorđević (2018) je utvrdila kako roditelji u većoj mjeri vole pričati i čitati priče i slikovnice i kako imaju naviku pričanja priča i čitanja slikovnica. Interesantan je podatak kako roditelji tjedno na granici s vrijednosti mjesečno kupuju slikovnice, što bi svakako trebalo provjeriti u daljnjim istraživanjima kroz pitanja otvorenog tipa ili kvalitativnim istraživanjima. Međutim, ovi deskriptivni podaci o iskazima roditelja ukazuje na spremnost roditelja za primjenom priča i slikovnica u odgoju svojega djeteta.

4.2. Roditeljska procjena razine dostupnih informacija o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice

Komunaliteti, faktorska zasićenja i osnovni statistički pokazatelji na Skali *dostupnih informacija o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice* prikazani su u Tablici 2.

Tablica 2: Osnovni statistički pokazatelji na Skali dostupnih informacija o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice

	N	h^2	β	Min-Max	M	SD
Posuđujem slikovnice iz dječje knjižnice	280	,402	,634	1-5	2,87	1,497
Odgajatelji me informiraju o događanjima u zajednici (predstave, pričaonice) izvan vrtića	280	,355	,596	1-5	2,58	1,479
Odgajatelji mi preporučuju primjerene priče i slikovnice za moje dijete	279	,638	,799	1-5	2,28	1,172
Knjižničari mi preporučuju primjerene priče i slikovnice za moje dijete	277	,592	,770	1-5	2,25	1,216
Sudjelujem sa svojim djetetom na pričaonicama u lokalnoj knjižnici.	279	,454	,673	1-5	1,75	1,073
Odgajatelja pitam za pomoć oko odabira slikovnice/problemske ili terapeutske priče	279	,626	,791	1-5	1,74	,984
Ukupno	273				**2,24**	,87

Legenda: N-ukupan broj ispitanika; h^2-komunaliteti; β-zasićenje na faktoru; M-aritmetička sredina; SD-standardna devijacija; Min-minimalna vrijednost; Max-maksimalna vrijednost; vrijednosti na Skali: 1-nikad, 2-rijetko (2-3 puta godišnje), 3-mjesečno, 4-tjedno, 5-gotovo svakodnevno

Kao što je vidljivo iz Tablice 2, na svim česticama skale postignuti su minimalni i maksimalni rezultati, a prosječna vrijednost rezultata je 2,24, u rasponu od 2,87 do 1,74.

Najviše vrijednosti i raspršenje rezultata dobivene su na čestici *posuđujem slikovnice iz dječje knjižnice* (M=2,87; SD=1,497). Roditelji procjenjuju da prosječno jednom mjesečno posuđuju slikovnice iz dječje knjižnice i da ih prosječno mjesečno jednom odgajatelji informiraju o događanjima u zajednici (M=2,58; SD=1,479). Na navedenoj čestici primjetna je tendencija rezultata prema nižoj vrijednosti, odnosno 2 do 3 puta godišnje.

Roditelji procjenjuju da im odgajatelji (M=2,28; SD=1,172) i knjižničari (M=2,25; SD=1,216) rijetko, odnosno 2-3 puta godišnje, preporučuju primjerene priče i slikovnice za njihovo dijete, da rijetko sudjeluju na pričaonicama sa svojim djetetom u lokalnoj knjižnici (M=1,75; SD=1,073) i rijetko pitaju odgajatelje za pomoć oko odabira terapeutske slikovnice za svoje dijete (M=1,74; SD=0,984).

Sukladno dobivenim rezultatima prihvaća se sljedeća postavljena hipoteza:

H_1: Roditelji iskazuju kako su im rijetko dostupne informacije o primjerenoj dječjoj literaturi i kako su rijetko uključeni u aktivnosti knjižnice i zajednice.

Hipoteza se prihvaća jer je provedeno istraživanje pokazalo kako roditelji procjenjuju da su im rijetko, 2 do 3 puta godišnje, dostupne informacije o primjerenoj dječjoj literaturi i kako su rijetko uključeni u aktivnosti knjižnice i zajednice. Slično, (Đorđević, 2018) je utvrdila da su roditelji osrednje poticani i savjetovani od strane stručnjaka na primjenu dječje literature, pri čemu je dobila prosječnu vrijednost 1,87 na faktoru *Poticaji i savjeti od strane stručnjaka* na Skali *roditeljske spremnosti na primjenu priča u odgoju djeteta*. Naime, roditelji su iskazali kako u osrednjoj mjeri surađuju s odgajateljima oko odgoja djeteta, odnosno da ih osrednje potiču na čitanje priča i slikovnica. Tek u manjoj mjeri se savjetuju s odgajateljem u svezi izbora primjerene priče za svoje dijete. Slične rezultate dobila je i za posuđivanje slikovnica i savjetovanje sa stručnjacima vezano za slikovnice. Roditelji mjesečno posuđuju slikovnice iz knjižnice, dok vrlo rijetko pitaju odgajatelja i knjižničara savjete vezane za posudbu slikovnica.

4.2.1. Razlike u roditeljskoj procjeni o dostupnim informacijama o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice u odnosu na nezavisne varijable istraživanja

Kako bi se utvrdilo postoje li razlike u razini roditeljske procjene o dostupnim informacijama o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice u odnosu na nezavisne varijable istraživanja (roditeljska očekivanja i iskustva u pružanju podrške od strane odgajatelja), proveden je Mann-Whitney test (Tablica 3).

Tablica 3: Razlike u razini roditeljske procjene o dostupnim informacijama o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice

		N	M_{rang}	U
Odgajatelji trebaju preporučiti primjerene priče i slikovnice	NE	50	122,63	4856,5
	DA	216	136,02	
Očekujem od odgajatelja pružanje savjetodavne podrške	NE	49	108,23	**4078,5****
	DA	223	142,71	
Trebala mi je savjetodavna podrška odgajateja	NE	161	128,22	**7602,5***
	DA	111	148,51	

Legenda: U – Mann-Whitney U vrijednost; *p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

Dobivene su statistički značajne razlike u razini roditeljske procjene dostupnih informacija o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice u odnosu na očekivanja roditelja o pružanju savjetodavne podrške od odgajatelja ($U=4078,5$; $p<0,01$). Roditelji koji očekuju da im odgajatelji pruže savjetodavnu pomoći u roditeljstvu pri odgoju djeteta ($M_{rang}=142,71$) procjenjuju se učestalije informirani o primjerenoj dječjoj literaturi i uključeni u aktivnosti knjižnice i zajednice u odnosu na roditelje koji ne očekuju da im odgajatelji pružaju savjetodavnu podršku ($M_{rang}=108,23$).

Dobivene su statistički značajne razlike u razini roditeljske procjene dostupnih informacijama o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice u odnosu na roditeljsko iskustvo primanja savjetodavne podrške od strane odgajatelja ($U=7602,5$; $p<0,05$). Roditelji koji izjavljuju da im je trebala savjetodavna podrška u roditeljstvu u svezi odgoja djeteta od odgajatelja ($M_{rang}=148,51$) procjenjuju se učestalije informirani o primjerenoj dječjoj literaturi i uključeni u aktivnosti knjižnice i zajednice u odnosu na roditelje koji izjavljuju da nisu imali potrebe za savjetodavnom podrškom odgajatelja ($M_{rang}=128,22$).

Na faktoru učestalosti i aktivnosti u svezi primjerene dječje literature nema statistički značajne razlike s obzirom na mišljenje roditelja o tome da li odgajatelji trebaju roditeljima preporučiti priče i slikovnice za njihovo dijete.

Slijedom navedenih rezultata prihvaćaju se sljedeće hipoteze:

$H_{1.1.}$: Roditelji koji očekuju da im odgajatelji pruže savjetodavnu podršku iskazuju višu razinu dostupnih informacija o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice.

$H_{1.2.}$: Roditelji koji su trebali savjetodavnu podršku odgajatelja iskazuju višu razinu dostupnih informacija o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice.

Ne prihvaća se sljedeća hipoteza:

$H_{1.3.}$: Roditelji koji misle da im odgajatelji trebaju preporučiti priče i slikovnice iskazuju višu razinu dostupnih informacija o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice.

Očekivano, dobiveni rezultati pokazuju da pozitivno usmjereni i otvoreni roditelji za savjetodavnom podrškom odgajatelja procjenjuju da su im dostupnije informacije i uključenost u aktivnosti zajednice. Može se pretpostaviti da je roditeljska otvorenost prema pružanju savjetodavne podrške odgajatelja utjecala i na višu razinu interakcija koje su moguće utjecale na prilike da im odgajatelj preporuči priče i slikovnice za njihovo dijete ili ih savjetuje oko odabira priče za regulaciju djetetova ponašanja. Skočić Mihić i Srića (2016) govore kako su roditelji zadovoljniji suradnjom s odgajateljima kada su više uključeni u različite oblike suradnje.

Interesantno je da nisu dobivene statistički značajne razlike u procjeni dostupnosti informacija i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice u odnosu na mišljenje roditelja trebaju li im odgajatelji preporučiti primjerene priče i slikovnice. Naime, tek petina roditelja smatra da im odgajatelji ne trebaju preporučiti primjerene priče i slikovnice, i oni procjenjuju nižu razinu dostupnih informacija i uključenost u aktivnosti knjižnice i zajednice u odnosu na roditelje koji smatraju da im odgajatelji trebaju preporučiti primjerene priče i slikovnice. Međutim, dobivene razlike nisu statistički značajne i roditeljski iskaz o potrebi za savjetodavnom podrškom odgajatelja snažnije razlikuju roditelje u procjeni dostupnosti informacija nego li to čini njihovo mišljenje bi li odgajatelji trebali davati preporuke o primjerenim pričama i slikovnicama.

4.3. Iskustva roditelja o dobrobiti primjene priče u razvoju djeteta

Komunaliteti, faktorska zasićenja i osnovni statistički pokazatelji na Skali *roditeljskih iskustava o dobrobiti primjene priče u razvoju djeteta* prikazani su u Tablici 4.

Tablica 4: Osnovni statistički podaci na Skali roditeljskih iskustava o dobrobiti primjene priče u razvoju djeteta

	N	h^2	β	Min-Max	M (SD)
1. Faktor Dobrobit priče u emocionalnom razvoju djeteta Priča/terapeutska priča i problemska slikovnica pomažu djetetu…					
…prepoznati osjećaj tuge	278	0,846	0,950	1-5	4,03 (0,838)
…prepoznati osjećaj ljutnje	278	0,863	0,978	1-5	3,99 (0,852)
….prepoznati osjećaj straha	277	0,852	0,933	1-5	3,97 (0,874)
…prepoznati kako se osjeća	277	0,796	0,921	1-5	3,88 (0,819)
…smiriti se	276	0,625	0,567	1-5	3,83 (0,939)
…utješiti se	275	0,661	0,618	1-5	3,82 (0,944)
…razumjeti svoja ponašanja	273	0,632	0,547	1-5	3,77 (0,953)
Ukupno	270			1-5	**3,895 (0,760)**
2. Faktor Dobrobit priče u razvoju socijalnih vještina djeteta Priča/terapeutska priča i problemska slikovnica pomažu roditelju…					
…prenositi mu vrijednosti	276	0,684	0,747	1-5	4,20 (0,791)
…učiti dijete o lijepom ponašanju	276	0,624	0,703	1-5	4,19 (0,824)
…povezivanje i bliskost s djetetom	277	0,656	0,853	1-5	4,18 (0,855)
…komunicirati s djetetom	277	0,684	0,857	1-5	4,16 (0,870)
…razvijati samopouzdanje	277	0,783	0,884	1-5	3,96 (0,918)
…razvijati osjećaj sigurnosti kod djeteta	275	0,794	0,889	1-5	3,89 (0,963)
…regulirati zahtjevna ponašanja	276	0,711	0,827	1-5	3,80 (0,958)
…usvojiti nove vještine i samostalnost pri jelu, odvikavanju od pelena, dude, odvajanju	277	0,711	0,768	1-5	3,78 (0,992)
…pripremiti ga za život	277	0,699	0,869	1-5	3,69 (1,010)
Ukupno	271			1-5	**3,993 (0,758)**

Legenda: N-ukupan broj ispitanika; h^2-komunaliteti; β-zasićenje na faktoru; M-aritmetička sredina; SD-standardna devijacija; Min-minimalna vrijednost; Max-maksimalna vrijednost; vrijednosti na Skali: 1 - uopće nije utjecala , 2 - u manjoj mjeri, 3 - osrednje, 4 - u većoj mjeri, 5 - u potpunosti je utjecala.

Kao što je vidljivo iz Tablice 4, na svim česticama skale postignuti su minimalni i maksimalni rezultati. Prosječna vrijednost rezultata na prvom faktoru *Dobrobit priče u*

emocionalnom razvoju djeteta je 3,895, u rasponu od 3,77 do 4,03, dok je prosječna vrijednost rezultata na drugom faktoru *Dobrobit priče u razvoju socijalnih vještina djeteta* 3,993, u rasponu od 3,69 do 4,20. Navedeni rezultati pokazuju kako se roditelji u većoj mjeri slažu kako priče i slikovnice pozitivno utječu na djetetovo ponašanje u okviru svih područja razvoja.

Roditelji su procijenili kako su priče i slikovnice u većoj mjeri utjecale na prepoznavanje *osjećaja tuge* (M=4,03; SD=0,838), *osjećaja ljutnje* (M=3,99; SD=0,852), *osjećaja straha* (M=3,97; SD=0,874), *kako se dijete osjeća* (M=3,88; SD=0,819), *smiriti se* (M=3,83; SD=0,939), *utješiti se* (M=3,82; SD=0,944) i *razumjeti svoja ponašanja* (M=3,77; SD=0,953).

Roditelji su izjavili kako su priče i slikovnice u većoj mjeri utjecale na *prenošenje vrijednosti* djetetu (M=4,20; SD=0,791), *učiti dijete o lijepom ponašanju* (M=4,19; SD=0,824), *povezivanje i bliskost s djetetom* (M=4,18; SD=0,855), *komunicirati s djetetom* (M=4,16; SD=0,870), *razvijati samopouzdanje* (M=3,96; SD=0,918), *razvijati osjećaj sigurnosti kod djeteta* (M=3,89; SD=0,963), *regulirati zahtjevna ponašanja* (M=3,80; SD=0,958), *usvojiti nove vještine i samostalnost pri jelu, odvikavanju od pelena, dude, odvajanju* (M=3,78; SD=0,992) i *pripreme za život* (M=3,69; SD=1,010).

Sukladno dobivenim rezultatima prihvaća se sljedeća hipoteza:

H_2: Roditelji iskazuju pozitivna iskustva o dobrobiti primjene priče u razvoju djeteta.

Đorđević (2018) je u okviru svojega diplomskog rada, također, dobila slične rezultate. Roditelji su iskazali u većoj mjeri slaganje da je priča utjecala na promjenu zahtjevnog ponašanja djeteta, kako je dijete mirnije i zadovoljnije te kako su priče i slikovnice pomogle djetetu da se nosi s određenom problemskom situacijom. Također, Đorđević (2018) je dobila kako roditelji izvještavaju o pozitivnim učincima priča i slikovnica i kako smatraju da se pomno odabranom slikovnicom može utjecati na djetetovo ponašanje.

Druga istraživanja na odgajateljima i učiteljima (Skočić Mihić i Klarić, 2014; Josipović Nemec, 2018; Skočić Mihić i sur., 2017) i iskustva u jednostavnim formama studija slučaja (Perrow, 2010; Perrow, 2013) potvrđuju pozitivne učinke terapeutskih priča i problemskih slikovnica u razvoju djeteta.

4.3.1. Razlike u iskustvima roditelja o dobrobiti primjene priča u razvoju djeteta u odnosu na nezavisne varijable

Kako bi se utvrdilo postoje li razlike u iskustvima roditelja o dobrobiti primjene priča u razvoju djeteta u odnosu na nezavisne varijable istraživanja (roditeljska očekivanja i iskustva u pružanju podrške od strane odgajatelja), proveden je Mann-Whitney test (Tablica 5).

Tablica 5: Razlike u roditeljskim iskustvima o dobrobiti primjene priča u razvoju djeteta u odnosu na nezavisne varijable

		Dobrobit priče u emocionalnom razvoju djeteta			Dobrobit priče u razvoju socijalnih vještina djeteta		
		N	M_{rang}	U	N	M_{rang}	U
Odgajatelji trebaju preporučiti primjerene priče i slikovnice	NE	48	113,08	4252,000	45	97,86	**3368,500****
	DA	215	136,22		220	140,19	
Očekujem od odgajatelja pružanje savjetodavne podrške	NE	47	127,33	4856,500	44	131,68	4804,000
	DA	223	137,22		226	136,24	
Trebala mi je savjetodavna podrška odgajateja	NE	159	125,22	**7190,000***	157	123,80	**7033,000****
	DA	110	149,14		113	151,76	

Legenda: U – Mann-Whitney U vrijednost; *p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

Nisu dobivene statistički značajne razlike, iako su blizu razine statističke značajnosti (U=4252, 000; p=0,055), u iskustvima roditelja o dobrobiti priče u emocionalnom razvoju djeteta u odnosu na stavove roditelja da li odgajatelji trebaju preporučiti primjerene priče i slikovnice roditeljima.

Dobivene su statistički značajne razlike u iskustvu roditelja o dobrobiti priče u razvoju socijalnih vještina djeteta u odnosu na mišljenja roditelja u tome kako odgajatelji trebaju preporučiti primjerene priče i slikovnice (U=3368,500; p<0,01). Roditelji koji misle da im odgajatelji trebaju preporučiti primjerene priče i slikovnice (M_{rang}=140,19) imaju pozitivnija iskustva o dobrobiti priče u razvoju socijalnih vještina djeteta u odnosu na roditelje koji ne misle da im odgajatelji trebaju preporučiti priče i slikovnice (M_{rang}=97,86).

Dobivene su statistički značajne razlike u iskustvima roditelja o dobrobiti priče u emocionalnom razvoju djeteta u odnosu na roditeljsko iskustvo primanja savjetodavne podrške od strane odgajatelja (U=7190,000; p<0,05). Roditelji kojima je trebala savjetodavna podrška odgajatelja u svezi odgoja djeteta od odgajatelja (M_{rang}=149,14)

iskazuju pozitivnije mišljenje o dobrobiti priče u emocionalnom razvoju djeteta u odnosu na roditelje koji nisu imali potrebe za savjetodavnom podrškom odgajatelja (M_{rang}=125,22). Također, dobivene su i statistički značajne razlike u iskustvima roditelja o dobrobiti priče u razvoju socijalnih vještina djeteta u odnosu na roditeljsku potrebu za dobivanjem savjetodavne podrške od strane odgajatelja (U=7033,000; p<0,01). Roditelji koji su imali potrebu za savjetodavnom podrškom od strane odgajatelja pri odgoju djeteta (M_{rang}=151,76) imaju pozitivnija iskustva o dobrobiti priče u razvoju socijalnih vještina djeteta u odnosu na roditelje koji nisu imali potrebe za savjetodavnom podrškom odgajatelja (M_{rang}=123,80).

Na oba faktora (dobrobit priče u emocionalnom razvoju djeteta i dobrobit priče u razvoju socijalnih vještina djeteta) nema statistički značajne razlike s obzirom na očekivanja roditelja o tome da li im odgajatelji trebaju pružiti savjetodavnu podršku u roditeljstvu pri odgoju djeteta.

Sukladno dobivenim rezultatima prihvaća se sljedeća postavljena hipoteza:

$H_{2.2.}$: Roditelji koji su trebali savjetodavnu podršku odgajatelja iskazuju višu razinu pozitivnog iskustva o dobrobiti primjene priče u razvoju djeteta.

Djelomično se prihvaća sljedeća hipoteza:

$H_{2.3.}$: Roditelji koji misle da im odgajatelji trebaju preporučiti priče i slikovnice iskazuju višu razinu pozitivnog iskustva o dobrobiti primjene priče u razvoju djeteta.

Ne prihvaća se sljedeća hipoteza:

$H_{2.1.}$: Roditelji koji očekuju da im odgajatelji pruže savjetodavnu podršku iskazuju višu razinu pozitivnog iskustva o dobrobiti primjene priče u razvoju djeteta.

4.4. Dostupna i potrebna savjetodavna podrška odgajatelja roditeljima u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta

Komunaliteti, faktorska zasićenja i osnovni statistički pokazatelji na Skali *dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta* prikazani su u Tablici 6.

Tablica 6: Osnovni statistički podaci o dostupnoj i potrebnoj savjetodavnoj podrški odgajatelja roditeljima u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta

	DOSTUPNA PODRŠKA					POTREBNA PODRŠKA				
	N	h^2	β	Min-Max	M (SD)	N	h^2	β	Min-Max	M (SD)
Odgajatelji me/mi kroz razne oblike suradnje…										
…potiču na čitanje priča i slikovnica djeci	280	0,550	0,741	1-5	3,49 (1,203)	270	0,621	0,788	1-5	3,74 (1,118)
…informiraju o odabranim slikovnicama i pričama koje se čitaju u skupini	279	0,672	0,820	1-5	3,10 (1,373)	269	0,658	0,811	1-5	3,70 (1,007)
…savjetuju oko izbora priča i slikovnica djeci	277	0,706	0,840	1-5	2,76 (1,208)	267	0,703	0,838	1-5	3,48 (1,168)
…potiču na posuđivanje priča i slikovnica iz vrtića	278	0,574	0,757	1-5	2,70 (1,470)	268	0,503	0,710	1-5	3,35 (1,323)
…daju preporuku za izbor problemske slikovnice za izazovne razvojne procese (odvikavanje od pelena, dude,…)	277	0,780	0,883	1-5	2,63 (1,384)	267	0,697	0,835	1-5	3,41 (1,266)
…daju preporuku za izbor problemske slikovnice za promijenjene životne situacije i procese (rastava, prinova, smrtni slučaj)	277	0,754	0,869	1-5	2,61 (1,343)	265	0,671	0,819	1-5	3,28 (1,342)
…daju preporuku za izbor dječje slikovnice i problemske priče usklađene za potrebe mog djeteta	275	0,841	0,917	1-5	2,49 (1,400)	265	0,740	0,860	1-5	3,55 (1,186)
Ukupno				1-5	**2,820 (1,117)**				1-5	**3,504 (0,976)**

Legenda: N-ukupan broj ispitanika; h^2-komunaliteti; β-zasićenje na faktoru; M-aritmetička sredina; SD-standardna devijacija; Min-minimalna vrijednost; Max-maksimalna vrijednost; vrijednosti na Skali: 1-ne slažem se, 2-u manjoj mjeri, 3-osrednje, 4-u većoj mjeri, 5-u potpunosti se slažem

Kao što je vidljivo iz Tablice 6, na svim česticama skale postignuti su minimalni i maksimalni rezultati, a prosječna vrijednosti rezultata na Skali *Dostupne podrške* je 2,820 (u rasponu od 2,49 do 3,49), dok je prosječna vrijednost rezultata na Skali *Potrebne podrške* 3,504 (u rasponu od 3,28 do 3,74). Dobiveni rezultati pokazuju kako roditelji imaju osrednjeg iskustva s poticanjem na primjenu priča i slikovnica od strane odgajatelja, dok u isto vrijeme izjavljuju kako u većoj mjeri imaju potrebu za poticanjem na primjenu dječje literature od njihovog odgajatelja.

Na Skali *Dostupne podrške* najviša vrijednost dobivena je na čestici *Odgajatelji me potiču na čitanje priča i slikovnica* (M=3,49; SD=1,203). Može se zaključiti kako

odgajatelji osrednje na granici s vrijednosti u većoj mjeri potiču roditelje na primjenu priča i slikovnica u odgoju njihova djeteta. Roditelji su izrazili osrednju razinu slaganja sa slijedećim tvrdnjama: *informirani o slikovnicama koje se čitaju u skupini* (M=3,10; SD=1,373), *odgajatelji ih savjetuju* (M=2,76; SD=1,208), *potiču na posuđivanje slikovnica iz vrtića* (M=2,70; SD=1,470) te *daju preporuku za izbor problemskih slikovnica za izazovne razvojne procese* (M=2,63; SD=1,384) i za *promijenjene životne situacije* (M=2,61; SD=1,343). Najmanje vrijednosti dobivene su na čestici *daju preporuku za izbor dječje slikovnice i problemske priče usklađene za potrebe mog djeteta* (M=2,49; SD=1,400), odnosno roditelji su skloni procjeni da im odgajatelji u manjoj mjeri preporučuju primjerene slikovnice za njihovo dijete.

Na Skali *Potrebne podrške* najviša vrijednost dobivena je, također, na čestici *odgajatelji me potiču na čitanje priča i slikovnica* (M=3,74; SD=1,118). Može se zaključiti kako roditelji u većoj mjeri imaju potrebu da ih odgajatelji potiču na čitanje priča i slikovnica. Nadalje, roditelji su procijenili kako u većoj mjeri imaju potrebu da ih odgajatelji informiraju o slikovnicama koje se čitaju u skupini (M=3,70; SD=1,007) te im daju preporuku za izbor dječje slikovnice usklađene s potrebama njihovog djeteta (M=3,55; SD=1,186). Roditelji iskazuju osrednju razinu slaganja sa slijedećim tvrdnjama: *imaju potrebu da ih odgajatelji savjetuju* (M=3,48; SD=1,168), *da im daju preporuku za izbor problemskih slikovnica za izazovne razvojne procese* (M=3,41; SD=1,266), *potiču na posuđivanje slikovnica iz vrtića* (M=3,35; SD=1,323) i *daju preporuku za izbor problemske slikovnice za promijenjene životne situacije i procese (rastava, prinova, smrtni slučaj)* (M=3,28; SD=1,342). Najmanja vrijednost na posljednjoj tvrdnji ukazuje na najnižu razinu potrebe roditelja za preporukom problemskih slikovnica vezane za promijenjene životne situacije, kao na primjer rastava, prinova u obitelji ili smrtni slučaj.

Slijedom dobivenih rezultata, prihvaća se sljedeća hipoteza:

H_3: Roditelji iskazuju osrednju razinu dostupne i višu razinu potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta.

Činjenica kako odgajatelji u manjoj mjeri preporučuju primjerene priče i slikovnice može biti povezana i s razlogom kako su odgajatelji slabo upoznati s problemskim slikovnicama i njihovom primjenom. To potvrđuje i istraživanje Skočić

Mihić, Blanuša Trošelj i Zoričić (2017) čiji su rezultati pokazali kako su odgajatelji osrednje upoznati s problemskim slikovnicama. Isto istraživanje pokazalo je kako odgajatelji nisu zadovoljni dostupnošću problemskih slikovnica. To upućuje da bi veća dostupnost slikovnica podigla zainteresiranost odgajatelja za tu vrstu literature, a samim time i na njihovu implementaciju u odgojno-obrazovnoj praksi. Na taj način, odgajatelji bi zasigurno u većoj mjeri davali preporuku roditeljima vezano za primjerene slikovnice, posebice za problemske slikovnice.

Roditeljska percepcija osrednje razine poticanja primjene dječje literature od strane odgajatelja u pogledu poticanja roditelja na čitanje, savjetovanja oko izbora slikovnica, informiranja o slikovnicama u skupini i davanja preporuke za problemske slikovnice, ukazuje na potrebu stjecanja kompetencija odgajatelja u pružanju savjetodavne podrške roditeljima u primjeni razvojne biblioterapije. Na potrebu za uvođenjem više sadržaja vezanih za primjenu razvojne biblioterapije u inicijalno obrazovanje i u stručna usavršavanja upućuju i ostali autori (Skočić Mihić i Klarić, 2014; Josipović Nemec, 2018; Đorđević, 2018; Skočić Mihić i sur., 2017; Skočić Mihić i sur., 2019).

Zanimljivo je kako su među najmanjim vrijednostima na oba faktora dobivene na tvrdnjama koje se tiču na preporuku problemskih slikovnica za izazovne razvojne procese, za promijenjene životne situacije i za slikovnice usklađene s potrebama djeteta. Moguće objašnjenje je da roditelji još uvijek smatraju da im je potrebna problemska slikovnica ukoliko njihovo dijete ima problem ili poteškoću u razvoju. To upućuje na potrebu i za educiranjem roditelja o širokom rasponu različitih situacija koje su opisane u problemskim slikovnicama i koje šireći dječju perspektivu utječu na jačanje njegovih resursa i cjelokupan razvoj. Slično, zaključuje i Đorđević (2018) temeljem rezultata svog istraživanja u kojemu je zaključila kako su roditelji nedovoljni educirani o primjeni terapeutskih priča i problemskih slikovnica.

Analizirajući ove i rezultate drugih istraživanja može se zaključiti kako je očekivano da će potreba za suradnjom s odgajateljima u primjeni priča i slikovnica biti veća nego što je to trenutna situacija u ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Skočić Mihić i Srića (2016) su utvrdile kako su roditelji zainteresirani za aktivnu suradnju s odgajateljima stoga i ne čudi rezultat da imaju potrebu surađivati s odgajateljima u vezi primjene razvojne biblioterapije u odgoju djeteta.

4.4.1. Razlike u roditeljskoj percepciji dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta

Razlike između aritmetičkih sredina na Skali *dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta* dobivene su provođenjem t-testa, što je prikazano u Tablici 7.

Tablica 7. Razlike između aritmetičkih sredina na Skali dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta

	DOSTUPNA PODRŠKA			POTREBNA PODRŠKA			
	N	M(SD)	M_{rank}	N	M(SD)	M_{rank}	Z
Razlike između dostupne i potrebne podrške	274	2,82 (1,12)	62,77	260	3,50 (0,98)	114,24	**-8,557*****

Legenda: N-ukupan broj ispitanika; M-aritmetička sredina; SD-standardna devijacija; Z-z vrijednost Wilcoxon Signed Rank Test

Rezultati prikazani u Tablici 7 pokazuju statistički značajnu razliku (z=-8,557; p<0,001) između roditeljske percepcije dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta. Roditelji svoje potrebe za savjetodavnom podrškom u primjeni dječje literature (M=3,50; SD=0,98) procjenjuju na višoj razini nego što procjenjuju dostupnu podršku (M=2,82; SD=1,12) u ustanovama ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja.

Temeljem navedenih rezultata prihvaća se sljedeća hipoteza:

$H_{3.1.}$: Roditelji iskazuju višu razinu potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta u odnosu na dostupnu podršku.

Sukladno navedenom, nameće se činjenica za osvješćivanjem odgajatelja o potrebi roditelja za savjetovanjem s odgajateljem vezano za primjenu primjerenih priča i slikovnica kako bi organizirali različite oblike edukativnih radionica ili predavanja za roditelje o primjeni problemske slikovnice u odgoju svojega djeteta.

4.4.2. Razlike u roditeljskoj percepciji dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta u odnosu na nezavisne varijable istraživanja

Kako bi se utvrdilo postoje li razlike u roditeljskoj percepciji dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama

djeteta u odnosu na nezavisne varijable istraživanja (roditeljska očekivanja i iskustva u pružanju podrške od strane odgajatelja), proveden je Mann-Whitney test (Tablica 8).

Tablica 8: Razlike u roditeljskoj percepciji dostupne i potrebne savjetodavne podrške u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta

		DOSTUPNA PODRŠKA			POTREBNA PODRŠKA		
		N	M_{rang}	U	N	M_{rang}	U
Odgajatelji trebaju preporučiti primjerene priče i slikovnice	NE	49	118,17	4565,500	44	95,66	**3219,000****
	DA	219	138,15		210	134,17	
Očekujem od odgajatelja pružanje savjetodavne podrške	NE	48	104,68	**3848,500****	44	122,47	4398,500
	DA	225	143,90		215	131,54	
Trebala mi je savjetodavna podrška odgajatelja	NE	162	129,69	7807,000	154	124,45	7231,000
	DA	111	147,67		105	138,13	

Legenda: U – Mann-Whitney U vrijednost; *p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

Dobivene su statistički značajne razlike u potrebnoj savjetodavnoj podršci odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta u odnosu na roditeljske stavove da im odgajatelji trebaju preporučiti priče i slikovnice (U=3219,000; p<0,01). Roditelji koji misle da im odgajatelji trebaju preporučiti priče i slikovnice za njihovo dijete (M_{rang}=134,17) percipiraju višu razinu potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica u odnosu na roditelje koji ne misle da im odgajatelji trebaju preporučiti priče i slikovnice (M_{rang}=95,66). Razlike nisu utvrđene u odnosu na dostupnu podršku.

Dobivene su statistički značajne razlike u dostupnoj savjetodavnoj podršci odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta u odnosu na očekivanja roditelja o pružanju savjetodavne podrške od odgajatelja (U=3848,500; p<0,01). Roditelji koji očekuju pružanje savjetodavne podrške pri odgoju djeteta (M_{rang}=143,90) procjenjuju višu razinu dostupne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica u odnosu na roditelje koji ne očekuju da im odgajatelji pružaju savjetodavnu podršku (M_{rang}=104,68). Nisu utvrđene razlike u odnosu na potrebnu podršku.

Nisu dobivene statistički značajne razlike u procjeni dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta u odnosu na iskaz roditelja o potrebi za savjetodavnom podrškom odgajatelja.

Slijedom dobivenih rezultata djelomično se prihvaćaju se sljedeće hipoteze:

$H_{3.2.}$: Roditelji koji očekuju da im odgajatelji pruže savjetodavnu podršku iskazuju višu razinu dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta.

$H_{3.4.}$: Roditelji koji misle da im odgajatelji trebaju preporučiti priče i slikovnice iskazuju višu razinu dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta.

Ne prihvaća se sljedeća hipoteza:

$H_{3.3.}$: Roditelji koji su trebali savjetodavnu podršku odgajatelja iskazuju višu razinu dostupne i potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta.

Prve dvije hipoteze se djelomično prihvaćaju jer roditelji koji očekuju od odgajatelja pružanje savjetodavne pomoći iskazuju višu razinu dostupne podrške, dok roditelji koji misle da im odgajatelji trebaju preporučiti priče i slikovnice iskazuju veću razinu potrebe za savjetodavnom podrškom odgajatelja u primjeni priča i slikovnica primjerenih potrebama djeteta.

4.5. Interkorelacije među faktorima i njihova korelacija s dobi i godinama boravka djeteta u vrtiću

Interkorelacije među faktorima i njihova povezanost s dobi i godinama boravka djeteta u skupini prikazane su u Tablici 12.

Tablica 12: Interkorelacije među faktorima i njihova korelacija s dobi i godinama boravka djeteta u skupini

	F_uključenosti	F_utjec_emoci	F_utjec_socij	F_dost	F_potr	Dob	Godine boravka
F_uključenosti	1	,208**	,264***	,537***	,260***	,012	,270***
F_utjec_emoci		1	,666***	,179**	,246***	,024	,093
F_utjec_socij			1	,333***	,418***	-,052	,055
F_dost				1	,438***	-,023	,250***
F_potr					1	-,010	-,008

F_uključenosti-Faktor roditeljske procjene dostupnih informacija i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice; F_utjec_emoci-Faktor pozitivnog utjecaja priča na emocionalni razvoj; F_utjec_socij-Faktor pozitivnog utjecaju priča na razvoj socijalnih vještina; F_dost-Faktor dostupne podrške odgajatelja u primjeni priča; F_potr-Faktor potrebne podrške odgajatelja u primjeni priča;

Dobivena je statistički značajna povezanost između svih faktora. Statistička značajna visoka povezanost (r=0,666; p<0,001) dobivena je između faktora *pozitivnog utjecaja priča na emocionalni razvoj* i faktora *pozitivnog utjecaja priča na razvoj socijalnih vještina*. Također, statistički značajna visoka povezanost (r=0,537; p<0,001) dobivena je između faktora *dostupne podrške odgajatelja u primjeni priča* i faktora *roditeljske procjene dostupnih informacija i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice*.

Srednja povezanost dobivena je između faktora *dostupne podrške* i faktora *potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča* (r=0,438; p<0,001), zatim između faktora *potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica* i faktora *pozitivnog utjecaja priče na razvoj socijalnih vještina* (r=0,418; p<0,001) i između faktora *dostupne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica* i faktora *pozitivnog utjecaja priče na socijalni razvoj djeteta* (r=0,333; p<0,001)

Niska povezanost dobivena je između faktora *pozitivnog utjecaja priče na socijalni razvoj djeteta* i faktora *roditeljske procjene o dostupnim informacijama o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice* (r=0,264; p<0,001), između faktora *potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica* i faktora *roditeljske procjene o dostupnim informacijama o primjerenoj dječjoj*

literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice (r=0,260; p<0,001), između faktora *potrebne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica* i *pozitivnog utjecaja priča na emocionalni razvoj* (r=0,246; p<0,001), zatim između faktora *pozitivnog utjecaja priča na emocionalni razvoj* i *roditeljske procjene o dostupnim informacijama o primjerenoj dječjoj literaturi i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice* (r=0,208; p<0,01) te posljednje između faktora *dostupne savjetodavne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica* i faktora *pozitivnog utjecaja priča na emocionalni razvoj* (r=0,179; p<0,01).

Nije dobivena statistički značajna povezanost između dobi roditelja i niti jednog faktora. Nadalje, utvrđena je statistički značajna povezanost godina boravka djeteta u vrtiću i faktora *roditeljske razine dostupnih informacija i uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice* (r=0,270; p<0,001). To bi značilo kako roditelji čija djeca duže pohađaju vrtić imaju višu procjenu razine dostupnih informacija i uključenost u aktivnosti knjižnice i zajednice. Također, rezultati su pokazali i statistički značajnu nisku razinu povezanosti godina boravka djeteta u vrtiću s faktorom *dostupne podrške odgajatelja u primjeni priča i slikovnica*. To pokazuju kako roditelji čija djeca duže pohađaju vrtić imaju višu razinu dostupne podrške odgajatelja u primjeni priča (r=0,250; p<0,001).

Đorđević (2018) u svojemu istraživanju, također, nije utvrdila povezanost mišljenja roditelja i primjenu razvojne biblioterapije s dobi roditelja. U ovome se istraživanju pokazalo kako duži boravak djeteta u skupini ukazuje na moguće bolje poznavanje roditelja i odgajatelja i sukladno višu razinu dostupnih informacija, uključenost u aktivnosti zajednice i dostupnu podršku odgajatelja. Kao razlog može se navesti veća mogućnost (zbog dužeg boravka djeteta u vrtiću) za ostvarivanje takvih oblika suradnje s roditeljima (preporuka slikovnica, savjetodavni rad, informiranje o događajima u zajednici i slično).

4.6. Iskustva roditelja o preporuci priča i slikovnica od strane odgajatelja

Frekvencije odgovora roditelja o okolnostima kao što su problemi u ponašanju djeteta, razvojne teškoće, odvikavanje od pelena, dude, promijenjene životne okolnosti (rastava, prinova u obitelji, smrt), kvalitetno provođenje slobodnog vremena s djecom, razvoj djetetovih interesa i znanja, razvoj jezično-govorne komunikacije, razvoj socijalnih vještina, drugo-projekt slikovnice za koje im odgajatelji najčešće preporučuju priče i slikovnice prikazana je u Tablici 9.

Tablica 9: Frekvencije odgovora roditelja o okolnostima za koje im odgajatelji preporučuju slikovnice

Okolnosti u kojima odgajatelji preporučuju priče i problemske slikovnice	DA		NE		Bez odgovora	
	N	%	N	%	N	%
Problemi u ponašanju djeteta	85	30,0%	92	32,5%	106	37,5%
Razvojne teškoće	40	14,1%	137	48,4%	106	37,5%
Odvikavanje od pelena, dude	45	15,9%	132	46,6%	106	37,5%
Promijenjene životne okolnosti (rastava, prinova u obitelji, smrt…)	39	13,8%	138	48,8%	106	37,5%
Kvalitetno provođenje slobodnog vremena s djecom	81	28,6%	96	33,9%	106	37,5%
Razvoj djetetovih interesa i znanja	97	34,3%	80	28,3%	106	37,5%
Razvoj jezično-govorne komunikacije	87	30,7	90	31,8%	106	37,5%
Razvoj socijalnih vještina	77	27,2%	100	35,3%	106	37,5%
Projekt slikovnice	3	1,1%	172	60,8%	108	

U Tablici 9 prikazana je distribucija rezultata roditeljskih odgovora o okolnostima za koje su im odgajatelji najčešće preporučili dječju literaturu. Trećina roditelja navodi kako su im odgajatelji savjetovali dječju literaturu za razvoj djetetovih interesa i znanja (N=97; 34,4%). Zatim slijede razvoj jezično-govorne komunikacije (N=87; 30,7%), problemi u ponašanju djeteta (N=85; 30,0%), kvalitetno provođenje slobodnog vremena djeteta (N=81; 28,6%) i razvoj socijalnih vještina (N=77; 27,2%).

Malo manju zastupljenost imaju sljedeći odgovori: odvikavanje od pelena, dude (N=45; 15,9%), razvojne teškoće (N=40; 14,1%) i promijenjene životne okolnosti (N=39; 13,8%). Svega 1,1% (N=3) roditelja pod opciju *drugo* upisalo je *projekt slikovnice*, što je rezultat toga što se u jednoj skupini počeo provoditi projekt vezan za slikovnice namijenjene djeci, ali i roditeljima. Postotak od 37,5% (N=106) upitnika bez odgovora ukazuje kako moguće ovi roditelji nisu imali iskustva s preporukom dječje literature od

strane odgajatelja. Od 37,5% roditelja, čak je 6,7% (N=19) je eksplicitno navelo kako im odgajatelji ne preporučuju priče i slikovnice.

Frekvencije odgovora roditelja u kojim oblicima suradnje, primjerice svakodnevni razgovori, roditeljski sastanci, individualne informacije, zajednička druženja, drugo-oglasna ploča, e-mail, prezentacija, društvene mreže su im odgajatelji preporučili priče i slikovnice prikazana je u Tablici 10.

Tablica 10: Frekvencije odgovora roditelja o situacijama u kojima im odgajatelji preporučuju slikovnice

Situacije u kojima odgajatelji preporučuju priče i problemske slikovnice	DA		NE		Bez odgovora	
	N	%	N	%	N	%
Svakodnevni razgovori	81	28,6%	91	32,2%	111	39,2%
Individualne informacije	68	24,0%	103	36,4%	112	39,6%
Roditeljski sastanci	61	21,6%	110	38,9%	112	39,5%
Zajednička druženja	42	14,8%	129	45,6	112	39,6%
Drugo-oglasna ploča, e-mail, prezentacija, društvene mreže	9	3,2%	274		274	96,8%

U Tablici 10 prikazana je distribucija rezultata odgovora roditelja o oblicima suradnje u kojima su im odgajatelji najčešće preporučili dječju literaturu. Nešto više od četvrtine roditelja koji su sudjelovali u istraživanju izjavilo je kako su im odgajatelji preporučili priče i slikovnice tijekom svakodnevnih razgovora (N=81; 28,6), što bi značilo kod dolaska ili odlaska iz vrtića. Četvrtini roditelja preporučene su tijekom individualnih informacija (N=68; 24,0%), petini roditelja na roditeljskim sastancima (N=61; 21,6%) i na kraju zajednička druženja (N=42; 14,8%). Svega 3,2% (N=9) roditelja pod opciju drugo upisalo je vlastite načine na koje su im odgajatelji savjetovali o primjerenoj dječjoj literaturi, a to su oglasne ploče, e-mail, prezentacije te putem društvenih mreža. Postotak od 39,2% (ili 39,6% ili 39,5%) roditelja koji nisu ništa odgovorili vjerojatno ukazuje na izostanak iskustva u savjetovanju priča i slikovnica od strane odgajatelja. Od 39,6% roditelja, njih 6,7% (N=19) upisalo je eksplicitno kako im odgajatelji ne preporučuju priče i slikovnice.

Roditeljima je bilo ponuđeno pitanje otvorenog tipa o utjecaju preporučenih priča i slikovnica od strane odgajatelja na njega i dijete. Odgovorilo je samo 23% roditelja, a odgovori su se kodirali u sedam skupina: (1) odnos s djetetom, (2) cjelokupni razvoj i

govorno-jezični (3) ponašanje, (4) razvoj specifičnih vještina, (5) socio-emocionalne vještine, (6) nova perspektiva, (7) doprinosi roditeljstvu. Frekvencije odgovora roditelja o utjecaju preporučenih priča i slikovnica od strane odgajatelja na njega i dijete prikazane su u Tablici 11.

Tablica 11: Frekvencije odgovora roditelja o utjecaju preporučenih slikovnica na roditelja i dijete

Kako su preporučene priče i slikovnice utjecale na dijete i roditelja	**N (%)**
Bez odgovora	**218 (77%)**
Odgovor	**65 (23%)**
Odnos s djetetom	13 (4,6%)
Cjelokupni razvoj i govorno-jezični	4 (1,4%)
Ponašanje	9 (3,2%)
Razvoj specifičnih vještina	6 (2,1%)
Socio-emocionalne vještine	3 (1,1%)
Nova perspektiva	26 (9,2%)
Doprinosi roditeljstvu	4 (1,4%)

U Tablici 11 prikazana je distribucija rezultata o tome kako su preporučene priče i slikovnice od strane odgajatelja utjecale na roditelja i dijete. Najviše roditelja izjavilo je kako su preporučene priče i slikovnice dale djetetu novu perspektivu u životu, tj. kako je dijete na novi način gledalo na određenu situacije ili problem (N=26; 9,2%). Zatim su roditelji izjavili kako su preporučene priče i slikovnice utjecale na bolji odnos s djetetom, tj. na bolju povezanost ili komunikaciju s djetetom (N=13; 4,6%). Ostali odgovori roditelja su ponašanje (N=9; 3,2%), razvoj specifičnih vještina (N=6; 2,1%), cjelokupni rast i govorno-jezični (N=4; 1,4%), doprinosi roditeljstvu (N=4; 1,4%) i socio-emocionalne vještine (N=3; 1,1%). Postotak od 23% (N=65) roditelja koji su odgovorili na ovo pitanje ukazuje kako navedeni postotak roditelja ima iskustva s preporukom slikovnica od strane odgajatelja te kako su one pozitivno djelovale na djetetov razvoj.

Pretpostavlja se kako veliki broj neodgovorenih pitanja (77%) govori o tome kako roditelji nisu imali iskustva s preporukom priča i slikovnica od strane odgajatelja. Od odgovorenih pitanja, čak 26% roditelja izjavilo je kako su preporučene priče i slikovnice otvorile nove perspektive njihovoj djeci. To je i razumljivo s obzirom da je i glavni cilj razvojne biblioterapije da putem metafora dijete dođe do novih spoznaja i zaključaka, proširi svoje vidike i sagleda problematičnu situaciju iz drukčijeg aspekta (Bašić, 2011).

5. ZAKLJUČAK

Suradnja i partnerstvo s roditeljima su mjerilo kvalitete odgojno-obrazovnoga procesa u ustanovama ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja. Postoji mnogo načina za ostvarivanje suradničkoga odnosa, a jedan od njih je i savjetodavni rad s roditeljima. Kao odgojno-obrazovni profesionalci, odgajatelji koriste vještine savjetovanja kako bi pružili podršku roditelju i djetetu.

Razvojna biblioterapija je relativno novo i neistraženo područje u odgoju i obrazovanju u Republici Hrvatskoj koje obuhvaća upotrebu terapeutskih priča i problemskih slikovnica radi dobrobiti djeteta. Djelovanje priče je snažan pedagoški alat (Kapović Vidmar i Lacovich, 2017) jer pruža emocionalnu povezanost i sigurnost te je sredstvo ostvarivanja komunikacije s djetetom. Dijete kroz likove ima priliku doživjeti razne socijalne interakcije, doživjeti situacije na novi način ili riješiti određenu problematičnu situaciju. Terapeutske priče će djetetu pomoću u razumijevanju svojeg unutarnjeg svijeta, otvoriti mu nove poglede na svijet i potaknuti ga na drugačije doživljavanje svakodnevnih situacija. Pozitivna dobrobit priča i slikovnica ogleda se u razvoju djece, njihovu ponašanju, emocijama i socijalnim odnosima s drugima.

Dobiveni rezultati pokazuju kako roditelji na tjednoj razini čitaju priče, a na mjesečnoj kupuju slikovnice. Odgajatelji rijetko savjetuju roditelje oko odabira priče za svoje dijete i potiču na primjenu priča. Oni roditelji koji očekuju savjetodavnu podršku odgajatelja i kojima je ona trebala iskazuju višu razinu dostupnosti informacija te uključenosti u aktivnosti zajednice i knjižnice. Nadalje, roditelji su procijenili kako se u većoj mjeri slažu s pozitivnim učincima priča na njihovo dijete na svim aspektima razvoja, s posebnim naglaskom na socijalni i emocionalni razvoj. Oni roditelji koji su trebali savjetodavnu podršku odgajatelja i koji misle da im odgajatelji trebaju preporučiti priče i slikovnice, procjenjuju višu razinu iskustva o pozitivnom utjecaju priča na emocionalni i socijalni razvoj djeteta. Roditelji su procijenili svoju potrebu za informacijom s odgajateljima u primjeni razvojne biblioterapije u većoj mjeri nego što im je ona dostupna. Odnosno, roditelji procjenjuju osrednju razinu dostupne podrške odgajatelja u primjeni dječje literature, dok u većoj mjeri iskazuju potrebu za njom. Oni roditelji koji očekuju od odgajatelja pružanje savjetodavne podrške iskazuju veću razinu

dostupne podrške, dok oni roditelji koji misle da im odgajatelji trebaju preporučiti priče i slikovnice iskazuju veću razinu potrebne podrške.

Dobivene su statistički značajne povezanosti svih faktora, a nema povezanosti s dobi roditelja. Dobivena je statistički značajna povezanost godina boravka djeteta u skupini i roditeljske procjene u dostupnim informacijama o primjerenoj dječjoj literaturi, uključenosti u aktivnosti knjižnice i zajednice i dostupnoj podršci koju imaju roditelji u ustanovama ranog i predškolskoj odgoja i obrazovanja.

Analizom odgovora otvorenog tipa odgajatelji najčešće preporučuju priče i slikovnice za razvoj djetetovih interesa i znanja, za razvoj govorno-jezične komunikacije i za probleme u ponašanju. Roditelji su izjavili kako dobivaju preporuku najčešće tijekom svakodnevnih razgovora s odgajateljem, roditeljskim sastancima i individualnim informacijama te kako su preporučene priče i slikovnice u najvećoj mjeri djetetu otvorile nove perspektive gledanja i doživljavanja pojedinog problema.

Sukladno ovome i ostalim istraživanjima, može se zaključiti kako je potrebno više i sustavnije educirati odgajatelje o mogućnostima primjene priča u odgoju djeteta kako bi mogli pružati savjetodavnu podršku roditeljima o važnosti primjene primjerenih slikovnica i priča za dobrobit djeteta. Tijekom savjetodavnoga rada s roditeljima opravdano je koristiti razvojnu biblioterapiju kao strategiju za rješavanje izazovnih situacija u djetinjstvu. Roditelje je potrebno osvijestiti o načinima i dobrobiti primjene razvojne biblioterapije za regulaciju ponašanja djeteta.

Kako bi odgajatelji suvereno pružali podršku roditeljima teme razvojne biblioterapije nužno je uključiti i u formalno i neformalno obrazovanje odgajatelja kako bi bili sigurniji u svoje kompetencije primjene dječje literature tijekom savjetodavnog rada s odgajateljima. Zaključno, razvojna biblioterapija djeluje pozitivno na cjelokupni djetetov razvoj i njezina je primjena neminovno najbolji način ostvarivanja odgojno-obrazovnih ciljeva.

6. LITERATURA

1. Barišić, A., Skočić Mihić, S., Novak Ramić, N. (2009). *Lessac Kinesensics in Storytelling*. Monography Lessac Kinesensics in Application. Lessac Institut
2. Bašić, I. (2011). *Biblioterapija i poetska terapija: priručnik za početnike*. Zagreb: Balans centar
3. Bošnjak, A. (2015). Roditeljska percepcija odgajateljeve stručne podrške. Diplomski rad. Rijeka: Učiteljski fakultet u Rijeci
4. Cilliers, J. (1980). Bibliotherapy for alcoholics and drug addicts. Unpublished doctoral dissertation). Stellenbosch: University of Stellenbosch.
5. Crnković, M., Težak, D. (2002). *Povijest hrvatske dječje književnosti*. Sveučilište u Zagrebu: Znanje
6. Cronje, K. B., & West, S. (1993). *Bibliotherapy in Seventh-Day Adventist education using the information media for character development*. In International Faith and Learning Seminar, Helderberg College, Somerset West, November/December, available at: http://www. aiias. edu/ict/vol_12/12cc_049-066. htm.
7. Čačko, P. (2000). Slikovnica, njezina definicija i funkcije. U Javor, R. (ur.), *Kakva je knjiga slikovnica*. (str. 12-16), Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
8. Čičko, H. (2000). Dva stoljeća slikovnice. U Javor, R. (ur.), *Kakva je knjiga slikovnica* (str.17-19), Zagreb: Knjižnice grada Zagreba
9. Čičko, H., Danev, M., Dragoja, N., i Suton, L. (2006). Preporučeni popis slikovnica s anotacijama. Hrvatsko knjižničarsko društvo. Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež. Preuzeto 15.5.2019. s www.hkdrustvo.hr/datoteke/132
10. *Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe* (2008). Narodne novine, 63/08, 90/10. preuzeto 15.6.2019. s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_06_63_2128.html
11. Đorđević, T. (2018). Mišljenja roditelja o primjeni terapeutske priče u odgoju djeteta. Diplomski rad. Rijeka: Učiteljski fakultet u Rijeci
12. Hackney, L. H., Cormier, S. (2012). *Savjetovatelj – stručnjak*. Zagreb: Naklada Slap

13. Halačev, S. (2000). Sadržaj slikovnica kao prilog razvoju samopouzdanja kod djece, U Javor, R. (ur.), *Kakva je knjiga slikovnica.* (str. 79-82), Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
14. Hlevnjak, B. (2000). Kakva je knjiga slikovnica?. U Javor, R. (ur.), *Kakva je knjiga slikovnica*. (str. 7-12), Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
15. Hrestak, M. (2018). Samoprocijenjene kompetencije odgajatelja u primjeni razvojne biblioterapije. Diplomski rad. Rijeka: Učiteljski fakultet u Rijeci
16. Huhlaev, O. (2012). *Škrinjica s blagom za dječju dušu*. Zagreb: Planet Zoe.
17. Janković, J. (1997). *Savjetovanje nedirektivni pristup*. Zagreb: Alineja
18. Janković, J. (2004). *Savjetovanje u psihosocijalnom radu*. Zagreb: Etcetera d.o.o.
19. Josipović Nemec, Ž. (2018). Odgajateljeva percepcija primjene problemskih slikovnica i priča u inkluziji. Diplomski rad. Rijeka: Učiteljski fakultet u Rijeci
20. Kapović Vidmar, P., & Lacovich, M. (2017). *7 putovanja: terapeutske priče za djecu. Rijeka*: Naklada Uliks.
21. Krnjić, M. (2018). Mišljenje učitelja o primjeni biblioterapije u inkluzivnim razredima. Diplomski rad. Rijeka: Učiteljski fakultet u Rijeci
22. *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2014). Republika Hrvatska: Ministarstvo obrazovanja, znanosti i športa
23. Nelson-Jones, R. (2007). *Praktične vještine u psihološkom savjetovanju i pomaganju*. Jastrebarsko: Naklada Slap
24. Ortner, G. (2016). *Bajke koje pomažu djeci: priče protiv straha i agresivnog ponašanja te sve što trebate znati kada ih čitate djeci: za djecu od 3 do 7 godina*. Zagreb: Mozaik knjiga.
25. Pardeck, J. T. (1995). Bibliotherapy: An innovative approach for helping children. *Early Child Development and Care*, 110(1), 83-88.
26. Perrow, S. (2010). *Bajke i priče za laku noć.* Velika mlaka: Ostvarenje
27. Perrow, S. (2013). *Iscjelujuće priče II: 101 terapeutska priča za djecu.* Velika mlaka: Ostvarenje
28. Prater, M. A., Johnstun, M. L., Dyches, T. T., & Johnstun, M. R. (2006). Using children's books as bibliotherapy for at-risk students: A guide for teachers. *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, 50(4), 5-10.

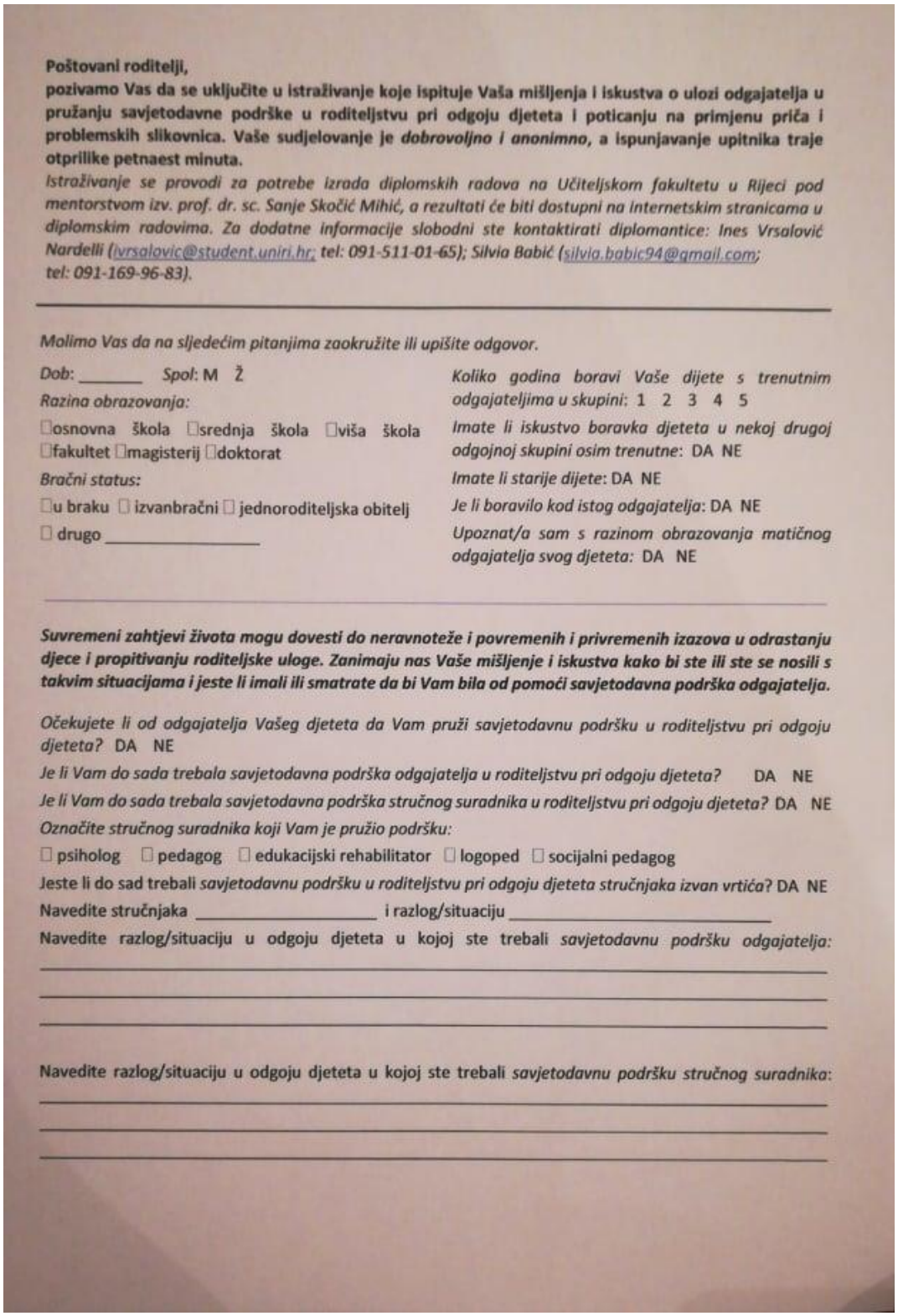
29. *Priručnik za samovrednovanje ustanova ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanje* (2012), Zagreb: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanje, pribavljen 20.03.2019. sa http://dokumenti.ncvvo.hr/Samovrjednovanje/Tiskano/prirucnik_predskolski_odgoj.pdf
30. Resman, M. (2000). *Savjetodavni rad u vrtiću i školi*. Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor
31. Russell, D. L., & Anderson, N. A. (1994). *Literature for children*. Longmans Publishing Group.
32. Skočić Mihić, S., Blanuša Trošelj, D., Katić, V. (2015). Odgojitelji predškolske djece i savjetodavni rad s roditeljima. *Napredak.* 156 (4). 385-400
33. Skočić-Mihić, S., Blanuša Trošelj, D., Zoričić, T. (2017). Jesu li odgajatelji upoznati s problemskim slikovnicama i slikovnicama o djeci s poteškoćama? U B. Mandeš i T.T.Vidović Schreiber (Ur.), *Dijete, knjiga i novi mediji* (str. 65-82). Split: Filozofski fakultet u Splitu; Zagreb: Savez društava Naša djeca Hrvatske.
34. Skočić Mihić, S. i Klarić, M. (2014). Biblioterapija u inkluzivnoj praksi. *Dijete, vrtić, obitelj, 20* (75), 30-31. Preuzeto 15.5.2019. s https://hrcak.srce.hr/159082
35. Skočić Mihić, S., Opašić, M., Japundžić, A. (2019). Stavovi i iskustva učitelja o primjeni tematskih priča u razvoju inkluzivnih vrijednosti. U Sanela Nesimović i Emira Mešanović-Meša (Ur.) *Prozor u svijet obrazovanja, nauke i mladih: Zbornik radova.* (str. 585-603), Univerzitet u Sarajevu: Pedagoški fakultet
36. Skočić Mihić, S., Riman, K., Zoričić, T. (2016). The role od problem picture books in the formation od inclusive values. *Kompetencijski pristup kvaliteti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.* Pula: Dječji vrtić Medulin i Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Jurja Dobrile.
37. Skočić Mihić, S., Srića, S. (2016). Je su li zadovoljniji roditelji koji češće surađuju s odgajateljima?. U M. Orel (Ur.), (str. 315-327). Ljubljana: Mednarodna konferenca EDUvision
38. Skočić Mihić, S., Maich, K., Belcher, C., Perrow, S., Barišić, A. i Novak Ramić, N. (2017). The Role of Bibliotherapy and Therapeutic Storytelling in Creating Inclusive Classroom Communities. U C. M. Curran i A. J. Petersen (Ur.),

Handbook of Research on Classroom Diversity and Inclusive Education Practice (str. 375-398). Hershey, PA, USA: IGI.

39. Srića, S. (2014). Odgajatelji u savjetovanju: perspektiva roditelja. Diplomski rad. Rijeka: Učiteljski fakultet u Rijeci
40. Stričević, I. (2011.). Jačanje roditeljskih kompetencija kroz programe obrazovanja roditelja. U: D. Maleš (ur.), *Nove paradigme ranoga odgoja* (str. 125–152). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
41. Stričević, I. (2006). Projekt Čitajmo im od najranije dobi. Zagreb: Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport Grada Zagreba, Ured za obrazovanje
42. Šišnović, I. (2011). Odgojno-obrazovna vrijednost slikovnice. *Dijete, vrtić, obitelj*. 17 (66), 8-9. Preuzeto 02.05.2019. s https://hrcak.srce.hr/124183
43. Škrbina, D. (2013). *Art terapija i kreativnost: multidimenzionalni pristup u odgoju, obrazovanju, dijagnostici i terapiji.* Zagreb: Veble commerce
44. Zabukovec, V., Resman, M., & Furlan, M. (2007). Bibliosvetovanje (biblioterapija) v šoli. Pedagoška obzorja, let. 22, št. ¾.64

7. PRILOZI

Prilog 1. Upitnik

Poštovani roditelji,
pozivamo Vas da se uključite u istraživanje koje ispituje Vaša mišljenja i iskustva o ulozi odgajatelja u pružanju savjetodavne podrške u roditeljstvu pri odgoju djeteta i poticanju na primjenu priča i problemskih slikovnica. Vaše sudjelovanje je *dobrovoljno i anonimno*, a ispunjavanje upitnika traje otprilike petnaest minuta.
Istraživanje se provodi za potrebe izrada diplomskih radova na Učiteljskom fakultetu u Rijeci pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Sanje Skočić Mihić, a rezultati će biti dostupni na internetskim stranicama u diplomskim radovima. Za dodatne informacije slobodni ste kontaktirati diplomantice: Ines Vrsalović Nardelli (ivrsalovic@student.uniri.hr; tel: 091-511-01-65); Silvia Babić (silvia.babic94@gmail.com; tel: 091-169-96-83).

Molimo Vas da na sljedećim pitanjima zaokružite ili upišite odgovor.

Dob: _____ *Spol*: M Ž

Razina obrazovanja:

☐osnovna škola ☐srednja škola ☐viša škola ☐fakultet ☐magisterij ☐doktorat

Bračni status:

☐u braku ☐ izvanbračni ☐ jednoroditeljska obitelj

☐ drugo _____

Koliko godina boravi Vaše dijete s trenutnim odgajateljima u skupini: 1 2 3 4 5

Imate li iskustvo boravka djeteta u nekoj drugoj odgojnoj skupini osim trenutne: DA NE

Imate li starije dijete: DA NE

Je li boravilo kod istog odgajatelja: DA NE

Upoznat/a sam s razinom obrazovanja matičnog odgajatelja svog djeteta: DA NE

Suvremeni zahtjevi života mogu dovesti do neravnoteže i povremenih i privremenih izazova u odrastanju djece i propitivanju roditeljske uloge. Zanimaju nas Vaše mišljenje i iskustva kako bi ste ili ste se nosili s takvim situacijama i jeste li imali ili smatrate da bi Vam bila od pomoći savjetodavna podrška odgajatelja.

Očekujete li od odgajatelja Vašeg djeteta da Vam pruži savjetodavnu podršku u roditeljstvu pri odgoju djeteta? DA NE

Je li Vam do sada trebala savjetodavna podrška odgajatelja u roditeljstvu pri odgoju djeteta? DA NE

Je li Vam do sada trebala savjetodavna podrška stručnog suradnika u roditeljstvu pri odgoju djeteta? DA NE

Označite stručnog suradnika koji Vam je pružio podršku:

☐ psiholog ☐ pedagog ☐ edukacijski rehabilitator ☐ logoped ☐ socijalni pedagog

Jeste li do sad trebali *savjetodavnu podršku u roditeljstvu pri odgoju djeteta stručnjaka izvan vrtića*? DA NE

Navedite stručnjaka _____ i razlog/situaciju _____

Navedite razlog/situaciju u odgoju djeteta u kojoj ste trebali *savjetodavnu podršku odgajatelja:*

_____

_____

_____

Navedite razlog/situaciju u odgoju djeteta u kojoj ste trebali *savjetodavnu podršku stručnog suradnika*:

_____

_____

_____

Na skali od 1 do 5 procijenite ***dostupnost, zadovoljstvo i kvalitetu pruženom podrškom u roditeljstvu pri odgoju djeteta od odgajatelja i stručnog suradnika*** *u kojoj je 1 - uopće ne, 2 - u manjoj mjeri, 3 - osrednje, 4 - u većoj mjeri, 5 - u potpunosti.*

Pri odgoju djeteta ...	*... odgajatelja*					*... stručnog suradnika*				
... bila mi je dostupna podrška ...	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
... zadovoljna/an sam pruženom podrškom	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
... osigurana mi je kvalitetna podrška ...	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

Ako bi Vam trebala pomoć u roditeljstvu pri odgoju djeteta biste li je potražili u dječjem vrtiću. DA NE

Ako bi Vam trebala pomoć u roditeljstvu pri odgoju djeteta biste li je potražili izvan dječjeg vrtića. DA NE

U slučaju da vam zatreba pomoć u roditeljstvu pri odgoju djeteta kome biste se prvom obratili?

☐odgajatelju matične skupine ☐stručnom suradniku ☐izvan vrtića (navedite kojem)_____

Molimo Vas da zaokružite u kojoj mjeri se slažete s navedenim tvrdnjama, od 1 - uopće se ne slažem; 2 - ne slažem se; 3 - osrednje; 4 - slažem se do 5 - u potpunosti se slažem.

Odgajatelji mi pružaju savjetodavnu podršku u roditeljstvu / pri odgoju mojeg djeteta.	1	2	3	4	5
Razina obrazovanja odgajatelja utječe na kvalitetu pružanja savjetodavne podrške.	1	2	3	4	5
Stručniji su odgajatelji s višom razinom obrazovanja.	1	2	3	4	5
Odgajatelji su profesionalci za rani i predškolski odgoj i obrazovanje i savjetodavni rad u pružanju podrške roditeljima.	1	2	3	4	5
Upoznat/a sam s postojanjem zakonske regulative koja osigurava roditeljima pravo na savjetodavnu podršku odgajatelja.	1	2	3	4	5
Stručni suradnici kompetentniji su pružati savjetodavnu podršku roditeljima.	1	2	3	4	5
Uključivanje u proces savjetovanja na individualnim konzultacijama smatram korisnim za sebe.	1	2	3	4	5
Savjetovanje koristi i mom djetetu jer se odgajatelj i ja bolje razumijemo.	1	2	3	4	5
Spoznaje o djetetu dobivene pri savjetovanju s odgajateljima pomogle su mi u odgoju djeteta.	1	2	3	4	5

U ranom i predškolskom razvoju djeteta priče i slikovnice imaju nezamjenjivu ulogu u obogaćivanju djetetovog iskustva. U daljnjem dijelu upitnika molimo Vaša mišljenja i iskustva koja imate s primjenom priča, osobito terapeutskih priča i problemskih slikovnica.

Priče predstavljaju „usmeno ili pismeno pripovijedanje različite duljine, u prozi ili stihu, o povijesnim ili izmišljenim događajima" (Perrow, 2010:44)., a ističu se terapeutske priče koje kroz pozitivan i imaginativan način rješavaju tešku situaciju i služe kao pomoć u nošenju s određenim emocijama, ponašanjima i iskustvima te doprinose uspostavljanju ravnoteže.

Problemska slikovnica je slikovnica koja se bavi problemskim situacijama u životu djeteta, vezana uz djetetove osjećaje, zdravlje, osobine njegove ličnosti i ponašanje, te uz odnose u obitelji i društvu.

Molimo procijenite koliko često sudjelujete u navedenim aktivnostima na ljestvici od 1 do 5, pri čemu je 1- nikad, 2 - rijetko (2-3 puta godišnje), 3 - mjesečno, 4 - tjedno, 5 - gotovo svakodnevno.

Čitam priče i slikovnice svojemu djetetu.	1	2	3	4	5
Knjižničari mi preporučuju primjerene priče i slikovnice za moje dijete.	1	2	3	4	5
Odgajatelji mi preporučuju primjerene priče i slikovnice za moje dijete.	1	2	3	4	5
Posuđujem slikovnice iz dječje knjižnice.	1	2	3	4	5
Kupujem priče i slikovnice.	1	2	3	4	5
Odgajatelja pitam za pomoć oko odabira slikovnice/problemske ili terapeutske priče.	1	2	3	4	5
Sudjelujem sa svojim djetetom na pričaonicama u lokalnoj knjižnici.	1	2	3	4	5
Odgajatelji me informiraju o događanjima u zajednici (predstave, pričaonice...) izvan vrtića.	1	2	3	4	5

Molimo Vas da prema vašem iskustvu, procijenite utjecaj priče na ponašanje djeteta na ljestvici od 1 - uopće nije utjecala , 2 - u manjoj mjeri, 3 - osrednje, 4 - u većoj mjeri, 5 - u potpunosti je utjecala.

Priča/terapeutska priča i problemska slikovnica pomažu djetetu...					
.... prepoznati kako se osjeća.	1	2	3	4	5
... prepoznati osjećaj tuge.	1	2	3	4	5
... prepoznati osjećaj ljutnje.	1	2	3	4	5
... prepoznati osjećaj straha.	1	2	3	4	5
... smiriti se.	1	2	3	4	5
... utješiti se.	1	2	3	4	5
... razumjeti svoja ponašanja.	1	2	3	4	5
Priča/terapeutska priča i problemska slikovnica pomažu roditelju...					
... učiti dijete o lijepom ponašanju.	1	2	3	4	5
... prenositi mu vrijednosti.	1	2	3	4	5
... usvojiti nove vještine i samostalnost pri jelu, odvikavanju od pelena, dude, odvajanju.	1	2	3	4	5
... pripremiti ga za život.	1	2	3	4	5
... povezivanje i bliskost s djetetom.	1	2	3	4	5
... komunicirati s djetetom.	1	2	3	4	5
... regulirati zahtjevna ponašanja.	1	2	3	4	5
...razvijati osjećaj sigurnosti kod djeteta.	1	2	3	4	5
...razvijati samopouzdanje.	1	2	3	4	5

Molimo Vas da prema Vašem iskustvu i Vašim potrebama, procijenite razinu slaganja s navedenim izjavama na ljestvici od 1 - uopće se ne slažem, 2 – u manjoj mjeri, 3 - osrednje, 4 - u većoj mjeri do 5 - u potpunosti se slažem.

Odgajatelji kroz razne oblike suradnje s roditeljima, roditelje...	Moje iskustvo					Moja potreba				
... potiču na čitanje priča i slikovnica djeci.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
... savjetuju oko izbora priča i slikovnica djeci.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
... informiraju o odabranim slikovnicama i pričama koje se čitaju u skupini.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
... potiču posuđivanje priča i slikovnica iz vrtića.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
... daju preporuku za izbor problemske slikovnice za izazovne razvojne procese (odvikavanje od pelena, dude, ...)	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
... daju preporuku za izbor problemske slikovnice za promijenjene životne situacije i procese (rastava, prinova, smrtni slučaj, ...)	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
... daju preporuku za izbor dječje slikovnice i problemske priče usklađene za potrebe mog djeteta.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

Smatrate li da odgajatelji trebaju roditeljima preporučiti priče i problemske slikovnice koje bi koristili u odgoju djeteta? DA NE

Za koje okolnosti Vam odgajatelji preporučuju priče i problemske slikovnice? (moguće označiti više odgovora)

☐ probleme u ponašanju djeteta
☐ razvojne teškoće
☐ odvikavanje od pelena, dude
☐ promijenjene životne okolnosti (rastava, prinova u obitelji, smrt...)
☐ kvalitetno provođenje slobodnog vremena s djecom
☐ razvoj djetetovih interesa i znanja
☐ za razvoj jezično-govorne komunikacije
☐ za razvoj socijalnih vještina
☐ drugo (navedite koje)_____

U kojim situacijama Vam odgajatelji najčešće preporučuju priče i problemske slikovnice? (moguće označiti više odgovora)

☐svakodnevni razgovori ☐roditeljski sastanci ☐individualne informacije ☐zajednička druženja ☐drugo (navedite koje) _____

Molimo opišite kako su preporučene priče i problemske slikovnice od strane odgajatelja utjecale na dijete i Vas?

_____
_____

HVALA VAM NA VAŠEM VREMENU I SUDJELOVANJU ☺